

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Razkroj Heimwehra

Avstrijski Heimwehr, s katerim je povezan dober kos avstrijske povojne zgodovine, tako notranji, kot zunanje politične, je po poročilih, ki prihajajo z Dunaja, na tem da usahne. Ne morda zaradi vladnega nasprotstva, saj sedi v sedanji vladi na podkancierskem mestu minister Baar von Baarenfels, na raznih važnih mestih državne uprave pa vplivni privrženci tega fašističnega gibanja, ki je pred par leti hotelo sploh prevzeti vso oblast pri naši severni sosedbi. Res je sicer, da postaja Heimwehr kot oborožena organizacija, ki je včlanjena v avstrijsko milico skupno z domovinsko fronto in s Ost-märkische Sturmseharen, nekoliko nadležna, ker bi avstrijska vlada le rada dosegla, da bi postala tudi idejna vzgoja njene milice istosmerjena, vendar se do sedaj ni opazilo, da bi bila vlada imela namen izzvati kakšen nov notranji potres s tem, da bi razorožila in razpustila Heimwehr.

Heimwehr ubija bolj samega sebe. Prvič je postavil samega sebe v neugodno luč, ko so se v njegovih vrstah začeli pojavljati mrmrajoči elementi, odkar je moral knez Starhemberg, dotedenji vodja Heimwehra — ki se po nekaterih avstrijskih deželah imenuje tudi Heimatschutz — nenadoma iz vlade in je bila s tem nekako celemu gibanju prisoljena boleča zausnica. Nezadovoljnost, ki se je začela širiti v heimwehrovskih odredih, je povzročila takoj cepljenje. Tako so nekateri ostali zvesti svojemu knežjemu voditelju, drugi so mu obrnili hrbet, češ, da je njegova politična nesposobnost še bolj pa njegovo razuzdano zasebno življenje vzrok, da je bil Heimwehr kot odločilni činitelj v državi potisnjen na stranski tir, tretji zopet so dvignili glave in se začeli zbirati okrog starih vodij, ki so se morali prej umakniti pred prežarko svetlobo Starhembergov zvezde. Nekateri — redki, so se resignirano prepustili valovom domovinske fronte, da na njih plavajo do političnih uspehov, nekateri — bolj številni, pa so sledili svojim pragonom ter odločno vstopili v narodnosocialistične vrste, kamor jih je že dolgo vlekel njihovo vsenemsko srce. Kakor hitro se je pa Heimwehr razcepil v skupine pod vodstvom raznih pokrajinskih voditeljev, je postal za vlado mnogo manj zanimiv in ona lahko mirno čaka trenutka, da bo smela brez nevarnosti uradno izreči, da je umrl naravne smrti, če ne bo celo vsled mogočih preprirov med voditelji izbrisanje Heimwehra iz notranje politične zgodovine smela motivirati z vzrokom javnega miru in reda. Avstrijski vladi bo tudi to všeč, ker njena želja je, da ima na razpolago enotno vzgojeno in enotno disciplinirano milico, ki je pokorna samo enemu vrhovnemu povelju, to je zveznemu kancelerju Avstrije.

Razkroj Heimwehra gre po tej najzadnje označeni poti. Događki zadnjih dni, o katerih smo v listu poročali, to dokazujejo. Tako smo zvedeli, da je knez Starhemberg pretekli teden na zveznem sestanku vodij in podvodij Heimwehra nekoliko proklel dve nekdanji zelo odlični osebnosti, to je bivšega avstrijskega podkancelerja Feya ter dunajskega podžupana Lahra, ju s pompoznim govorom izključil iz organizacije ter najstrožje prepovedal, da bi člani Heimwehra imeli s tema dvema anatemiziranimi voditeljema sploh še kakšne stike. Feya je izključil vsled »razkrajajočega delovanja, ki razdira skupnost in udarnost organizacije«. Lahra pa »vsled njegove nezmogljivosti in v več primerih dokazanega zahrbtnega intrigriranja, članstvu Heimwehra pa je strogo zapovedal, da se naj ogibljuje Feya in Lahra ter z vso odločnostjo nastopijo proti njunemu razkrajajočemu in razdiralnemu delu«. Uradno glasilo Heimwehra pa Starhembergovemu prokletstvu dodaja še neke zanimive namige o Feyu, da njegovo »čudno obnašanje ob priliki umora kancelerja Dollfussa še ni pojasnjeno, med tem ko Lahru še enkrat vrže v obraz njegovo »popolno nesposobnost na položaju dunajskega podžupana«. Če se obglavijo tako visoki odličniki, kot sta bila Fey in Lahra, potem lahko trdimo, da je razkrojavalni proces v Heimwehru dozorel še silno daleč in da stojimo tako rekoč že pred njegovim popolnim razsutom. Kajti Fey in Lahra tega udarca, ki se navsezadnje utegne izkazati, da je lopnil le po zraku, nista mirno sprejela. Fey je takoj odšel k zveznemu kancelerju Schuschniggu, ki dostojanstveno stoji ob strani in si ogleduje ta zanimiv samomor stranke, ki je še pred par leti Avstrijo popolnoma strahovala. Po daljšem razgovoru z njim pa je objavil svoj zagovor, v katerem trdi, da je krize heimwehrovske organizacije vzrok edinole nesposobnost kneza Starhemberga, ki se neprestano vozari okrog po raznih lovih in drugih veseljaskih prireditvah. Fey poziva članstvo dunajskega Heimwehra, da naj mu zopet priše pokornost, ker je zopet prevzel deželno vodstvo, in grozi, da bo izključil slehernega iz organizacije, kdor bi sprejemal kakšno povelja »od drugod«.

Razkol je s tem postal uraden. Razčističenje je sedaj neizbežno. Starhemberg in Fey sta skušala sedaj prešteti svoje vrste, ne samo na Dunaju, marveč tudi po vseh deželah. Ugotovila bosta bržkone, da ima Fey med heimwehrovci še močno zaslombo, da je Starhemberg nima in da bodo hotele posamezne deželne skupine uveljaviti svoje lastne voditelje iz razloga, da vlada v vrhovnem vodstvu popolno anarhija. Iz Stajerske, kjer je Heimwehr istoveten z narodnim socializmom, in iz Koroške, kjer je skoraj istoveten s framasonskim vsenemštvom, prihajajo vesti, ki to domnevo potrjujejo. Tudi Tirolska ne more pozabiti, da je bil njen voditelj, ki je bil sploh ustanovitelj čisto avstrijske patrijotičnega Heimwehra, od Starhemberga poslan v ropotarnico, in bodo Tirolci spor na Dunaju izkoristili, da pripeljejo breco tako knezuveseljaku kakor majorju Feyu in se zopet osamojevo v okvirju starih pokrajinskih potreb in interesov. Na kakšno »revolto Starhembergovih privržencev nikdo ne verjame. Bolj verjetno je, da bi Feyeveci, ki so na Dunaju močni, poskusili s silo uveljaviti svojega voditelja, če bi Starhemberg ne hotel odjenjati in se ne maral posvetiti popolnoma svojemu veselemu športu, pri katerem mu vsa Avstrija, ki se ga hoče iznebiti kot politika, želi mnogo prijetne zabave. Razume se pa, da bi vsak poskus nasilnega obračunavanja na dunajskih ulicah zvezna vlada nemudoma izkoristila, da vsem heimwehrovcem pobere orožje in uniformo ter jih pošlje domov k svojim materam, organizacijo pa razpusti, kar bi ji pri avtoriteti, ki jo sedaj v državi uživa, bila kaj lahka naloga.

Presenečenja v zapadno-evropski politiki

Belgija hoče biti zopet neutralna

Francija trdi, da bo morala v tem primeru oborožiti tudi svojo mejo proti Belgiji

Pariz, 5. oktobra. b. Največjo senzacijo zadnjih dni so v pariških vladnih kakor inozemskih krogih povzročile vesti o vsebini razgovorov, ki so jih v Ženevi imeli angleški zunanji minister Eden, zunanji minister Francije Delbos ter zunanji minister Belgije Spaak. Znano je bilo, da se ti državni posvetujejo o načinu, kako bi bilo mogoče obnoviti lokarnsko pogodbo, ki jo je Nemčija spomladi raztrgala in ki je pogreznila vso zapadno Evropo, predvsem pa francosko-belgijsko-nemško mejo zopet v nevarno negotovost. To negotovost, ki je vzrok novemu oboroževanju, naj bi odstranila nova lokarnska pogodba, v kateri bi Francija, Belgija, Nemčija, Anglija in Italija skupno jamčile za nedotakljivost nemške meje s Francijo in nemške meje z Belgijo. Jamčile bi z vso svojo oboroženo silo. Zdelo se je, da vsaj med Francijo, Anglijo in Belgijo v tem pogledu ne bo nobenih nesoglasij in da bodo vsaj te tri države edine, ko bodo pristopile k pogajanjem z Nemčijo, ki je od svoje strani tudi pripravljena dati takšna jamstva.

Toda na veliko presenečenje je prišel zastopnik Belgije, zunanji minister Spaak s čisto novimi predlogi, ki se tičejo njegove dežele. Belgija je bila do svetovne vojne neutralna država na podlagi nevtralnostne pogodbe iz l. 1831. Njen položaj ji narekuje, da se ne sme vmešavati v spore med velesilami. Toda med tem ko je do

sedaj belgijska politika stremela za tem, da se Belgija aktivno kot zaveznica Francije udeleži vseh obveznosti, ki jih nalaga jamstvo za nedotakljivost nemško-francoske meje, se je sedaj pojavila temu nasprotna težnja, da se namreč Belgija vrne nazaj k svoji stoletni politiki nevtralne države, katere oborožena sila služi samo za odbijanje napada na njene državne meje, ne pa tudi kot jamstvo za kakšno drugo državo.

Na podlagi tega je belgijski zunanji minister v Ženevi Francozom in Angležem odkritosrčno izjavil, da se belgijsko javno mnenje srdito upira naletu nove lokarnske pogodbe, s katero bi morala Belgija s svojimi lastnimi vojski braniti tudi meje kakšne druge države, razen svoje. Belgija da je pripravljena skleniti lokarnsko pogodbo pod pogojem

1. če ji Francija, Anglija, Nemčija in Italija priznajo značaj večne nevtralnosti;

2. če ji pogodbeno obljubijo, da bodo branile z vsemi svojimi oboroženimi silami nedotakljivost njenega ozemlja, kot je to veljalo sto let do svetovne vojne, in

3. če Belgijo odvežejo od dolžnosti, da bi se morala vojskovati izven svoje lastne države ali braniti katerekoli druge državne meje.

Z drugimi besedami rečeno je Spaak pripravljen podpisati nov lokarnski pakt, v katerem bi vse države — podpisnice jamčile za nedotakljivost Belgije, a Belgija sama bi ne prevzela nobenega poročstva za kakšno drugo državo, razun za svoje lastne meje.

V francoskem zunanjem ministrstvu je Spaakovo stališče povzročilo vznemirjenje in današnji francoski tisk odkrito apelira na »hvaležnost Belgije« do Francije in Anglije, med tem ko gre »Ouvres« celo tako daleč, da označuje novo stališče Belgije »kot nasprotno z viteštvom belgijskega naroda«. Vznemirjenje je povsem razumljivo tudi zaradi tega, ker bi z nevtralizacijo Belgije postal vojaški položaj popolnoma drugačen in bi morali generalni štabi od vrha do dna spremeniti vse načrte. »Echo de Paris« to javno izpove, ko piše, »da bi bila Francija v primeru, da Belgija vztraja pri svoji politiki, prisiljena, svoje obmejne utrdbе razširiti tudi na belgijsko-francosko mejo«.

Belgijsko stališče bo povzročilo v mednarodni politiki, v kolikor tiče zapadnoevropskega ali lokarnskega pakta, še velike motnje.

Razurednotenje lire

90 lir za 1 funt, 19 lir za 1 dolar

Rim, 5. oktobra. b. Danes ob 10. se je sestal k seji ministrski svet pod predsedstvom šefa italijanske vlade Mussolinija. Seji so prisostvovali vsi ministri z izjemo ministra Lessonca in Cobogli-Giglia, ki se nahajata na potovanju v Vzhodno Afriko, da tam uredita nekatera važna kolonialna vprašanja. Tudi glavni tajnik fašistične stranke gr. Starace je bil navzoč. Na dnevnem redu je bila ena sama točka: devalvacija italijanske lire. Edini referat je imel sam šef italijanske vlade Benito Mussolini in predlagal sklep so navzoči ministri sprejeli v popolnem soglasju. V referatu je Mussolini opisal sedanji mednarodni valutni položaj, ki je nastal zaradi devalvacije francoskega franka in zaradi razpada zlatega bloka.

Mussolini je poudaril, kako je ukrep francoske vlade povzročil močan odmev po vsem svetu in kako se je tako našla cela vrsta držav, ki je devalvirala svoje valute, ker je smatrala to za zaščito svojih gospodarskih in socialnih interesov za potrebno in so vse te države k devalvaciji prisilile mednarodne razmere. Tudi Italija ni mogla ostati mima z ozirom na lako važne valutarne spremembe in je uvidela, da mora tudi ona prilagoditi svojo valuto novo nastalem mednarodnem valutnem položaju. Mussolini je nato predlagal, da se lira devalvirira in stabilizira na tečaju 90 lir za en funt in 19 lir za 1 dolar. Ministrski svet je na ta predlog soglasno pristal.

Po tem sklepu o devalvaciji lire je Benito Mussolini nadaljeval referat in se bavil z možnostjo odmeva tega italijanskega sklepa na notranje in zunanje valutarne razmere. Glede inozemskega položaja Italija od devalvacije lire pričakuje samo koristi. Ker pa se tiče izvoza in prometa z inozemstvom, je podana možnost, da inozemski turisti v večjem številu prihajajo v Italijo in tudi za dalje časa, ker bodo imeli možnost ugodnega in cenenegega prebivanja. Mussolini je poudaril, da edino zvišanje cen v notranjosti Italije lahko ogroža vse koristi od nove ureditve italijanske valute. Zaradi tega je bilo takoj sklenjeno, da se cen nekatereim najvažnejšim proizvodom, ki so potrebni za prehrano ljudstva, blokirajo in da se pod nobenim pogojem ne dovoli zvišanje cen temu blagu, ker bi v nasprotnem slučaju zvišanje cen pomenilo likvidacijo vseh vladnih ukrepov. Za nekatere druge proizvode, ki jih potrebuje italijanska industrija in trgovina, bo uvedena nastrožja kontrola in tudi cene tem proizvodom ne

bodo smele rasti iznad nivoja cen na mednarodnih tržiščih. Istočasno se bodo storili vsi potrebni ukrepi, da se prepreči vsaka brezvestna spekulacija na borzah. S posebno uredbo bo mogoče znižati ali pa omejiti kontingenle za uvoz iz drugih držav. Vlada lahko prepreči vsako privatno trgovino in tudi uvoz blaga, če bi bilo to potrebno v zvezi z novim sklepom o devalvaciji lire. Današnji tečaj lire bo vlada branila tako v notranjosti države, kakor tudi v inozemstvu.

Kar se tiče francosko-ameriško-angleškega valutarne sporazuma, je Mussolini v svojem referatu poudaril upanje, da bo ta sporazum lahko postal temelj za stabilizacijo valut na vsem svetu, s čimer se bo uredila tudi mednarodna trgovina. Zaradi tega šef italijanske vlade takšen sporazum lahko samo pozdravlja in po devalvaciji lire ponuja svoje sodelovanje na tem polju. Italija se priključuje temu valutnem sporazumu, ker hoče tudi sama doprinesiti k ureditvi gospodarskih razmer v Evropi in na svetu. Dosedanja gospodarska politika Italije se nadaljuje, ker se smatra, da je edino sposobna stabilizirati odnose v narodnem gospodarstvu Italije in ker je ta politika tudi temelj za obrambo Italije pred vsemi eventualnimi napadi.

V nadaljnjem poteku svojega referata je Mussolini poudaril, da so bile sedanje valute na svetu in tudi v Italiji sami le začasne, ker se je itak pričakovalo na gotove ukrepe za splošno stabilizacijo valut. Z novo ureditvijo valutnega sistema se je končno pristopilo k toliko potrebnim stabilizacijam.

Sprejet je bil sklep, da se zlato kritje italijanske lire zniža napram odstotku devalvacije ostalih valut, ki so bile zadnje dni razvrednotene. Lira se vrača na zlato vsebino, ki jo je imela do leta 1927, a ta znaša 40,93. Zlata vsebina se zaradi tega zniža od 6,929 gr na 4,677 gr. Ker je v ameriškem zakonu o devalvaciji določenih nadaljnjih 10% za eventualno bodočo nadaljnjo devalvacijo z ozirom na potrebe ameriškega trga in mednarodni položaj, si tudi Italija pridržuje isto pravico, da svojo valuto zniža še za nadaljnjih 10%, kakor je to predvideno pri devalvaciji francoskega in švicarskega franka.

Državni papirji in novčani, ki so v prometu, pa svoje vrednosti ne bodo spremenili in morajo še naprej ostati v prometu z isto vrednostjo kot jo imajo danes. Zlata zaloga italijanske banke, ki bo s tem znižanjem vrednosti lire spremenjena, se deli tako, da presežek znižanja zlatega obloka zapade v korist državni blagajni.

Zakon o kontroli cen

Ko je Mussolini končal svoj referat, je prešel ministrski svet na zakon o kontroli cen. Ta zakon je potreben, da se vlada izogne vsem neprilikam

Nemčija in nov denarni položaj v Evropi

Zaenkrat ostane marka na dosednji višini

Berlin, 5. oktobra. Morda ni noben drug narod s tolikim zanimanjem sledil devalvaciji francoskega franka in valut drugih držav zlatega bloka, kakor nemški. Ima tudi dovolj vzroka za to. Kajti nobena druga država v Evropi ni tako interesirana na tem, da čimbolj dvigne svoj izvoz, kakor Nemčija. Zaradi tega je silno občutljiva za vsako spremembo, ki bi mogla vplivati na mednarodni denarni trg. Neposredni učinek, ki ga bo devalvacija francoskega franka, pa tudi švicarskega franka in holandskega goidinarja ter valut drugih držav imel za Nemčijo, bo ta, da bo posledje Nemčija težje prodajala svoje razmeroma drago blago v imenovane države, ne da bi govorili o mnogo večji konkurenci, s katero se bo

na notranjih tržiščih, ki lahko nastopijo v zvezi z devalvacijo lire. Cene glavnih življenjskih potrebščin, ki jih je vlada določila v mesecu septembru letos, se pod nobenim pogojem ne smejo povišati. Te cene so bile ugotovljene za posamezne pokrajine Italije in ostanejo še naprej v veljavi. Pri onih cenah, ki niso bile določene, se vzame one cene, ki so bile v teh krajih v veljavi ob času sedanjega sklepa italijanske vlade glede kontrole cen.

Za dobo dveh let se ne smejo zvišati stanarine, se ne smejo povišati cene lokalom, enako pa se ne sme zvišati zakup posestev, ki so jih vzeli v najem kmetje. Električna in plinska tarifa ostaneta do nadaljnjega nespremenjeni. Posebna navodila bodo dobili hoteli, restavracije in gostilne z ozirom na višino cen za sobe in hrano, ker vlada ne bo dovolila nobenega odiranja tujeve.

S posebnim odlokom so odobrene ministrskemu predsedniku Mussoliniju pooblastila, da dirigira carinsko politiko v zvezi z razmerami v Italiji. Ukinejo se carine ad valorem, ki so sedaj zelo obremenjevale podjetja in povzročale porast cen. Ta ukrep bo najbolj doprinesel k akciji proti podkupninam.

Pritisk na kapital - prisilno notranje posojilo

Obenem se v zvezi s to novo valutno politiko Italije razpiše novo 5% notranje posojilo, pri katerem prisilno sodeluje nepremičninski kapital. Ta kapital je bil za časa italijansko-abisinske vojne oproščen in se z ničemer ni obremenjeval. Pravično je torej, da tudi ta kapital doprinese svoj del k italijanski zmagi in k normalizaciji gospodarskega življenja v Italiji. To posojilo je potrebno za izkoriščanje zmage. Vlada je storila vse potrebne ukrepe za slučaj, če bi ta nepremičninski kapital ne razpolagal z dovoljnimi likvidnimi sredstvi za izplačilo tega posojila.

Z novim dekretom je uvedeno tudi novo progresivno obdavčenje dividend in sicer od 6% naprej. Rezerve se morajo pustiti na miru in gre nova davčna obremenitev samo na račun čistega dobička. Dividende kolonialnih podjetij, ki mnogo riskirajo, so teh davkov oproščene.

Sklenjeno je, da se italijanska vlada v soboto zopet sestane k seji in da prouči, kakšne so posledice današnjih sklepov.

Znižanje carin

Na podlagi pooblastil, ki jih ima Mussolini, je bil izdan takoj tudi odlok o znižanju carin na izvoz najvažnejših življenjskih potrebščin. Tako so znižane carine na žito od 75 na 47 lir za kvintal, enako tudi za moko. Carine na uvoz živine so znižane za celih 65%, za meso pa 60%. Dalje so znižane carine za maslino olje 40%, za premog od 10 do 5 lir za tono, za koks od 42 na 30 lir, za sirovi bombaž za 30 lir. Kliring se vpostavlja po novem tečaju, medtem ko se privatni kompenciacijski posli ukinejo.

Boji okrog Madrida

Beli in rdeči poročajo o uspešnih ofenzivah

Poročila belih

Pariz, 5. okt. b. Španski nacionalisti objavljajo komunikacije, iz katerega je razvidno, da so v teku večerajšnjega dne na vseh frontah okrog Madrida dosegli manjše, toda važne strategične uspehe, če se računa, da se velika ofenziva na Madrid šele pripravlja. Šef generalnega štaba na talavskem bojišču je izjavil, da bele čete nestrpno pričakujejo in zahtevajo nagel naskok na Madrid, toda vodstvo se zaveča, da mora iz strategičnih razlogov izvršiti nekatere priprave in se padee Madrida lahko pričakuje šele v teku enega meseca.

Sevilla, 5. okt. b. Na vseh bojiščih okoli Madrida so večeraj bele čete v lahkem pokretu proti Madridu. Naloga belih čet je sedaj, da popolnoma obkrožijo Madrid, kar bržkone ne bo težko, ker so naleteli na lahčen odpor rdečih milicnikov. Milicniki brez vsakršnega reda bežijo proti Madridu. Dosedaj madridska vlada še ni izdala povelja za izpraznitev mesta. Bela letala neprestano krožijo nad špansko prestolico, jo obsinjajo s bombami ter opazujejo postojanke vladnih čet. Davi so pričeli na vseh sektorjih grmeti topovi, ki uničujejo vladne postojanke pred Madridom. Letala rdečih so na topovsko streljanje odgovorila z obsipanjem belih čet s težkimi bombami, ki pa niso povzročile posebne škode.

Marseille, 5. oktobra. c. Poveljnik križarke »Almirante Cervera« je objavil po radiu iz Cadixa, da bo v noči od ponedeljka na torek začel s bombardiranjem cele španske obale od Malage do Barcelone. Nalo se opozarjajo vse ladje, ki vozijo v Španijo.

Pariz, 5. oktobra. AA. (Stefani) Tu pričakujejo, da prispe več letal družbe Air France z vsem zlatom, s katerim razpolaga madridska vlada. Gre za zlato v skupni vrednosti 12 milijard frankov.

Poročila rdečih

Madrid, 5. oktobra. b. Po še nepotrjenih vesteh so motorizirane kolone belih čet napadle davi vladne postojanke na cesti Toledo—Aranhuez ter prizadevale rdečim milicnikom hude izgube. Po zelo

ostri borbi se je rdečim posrečilo zaustaviti napredovanje motoriziranih oddelkov šele proti večeru.

Madrid, 5. oktobra. b. Vladne čete so pričele z veliko ofenzivo proti Bargasu pri Toledu. Padee Bargasa, okrog katerega se že več dni bijejo hude bitke, pričakujejo vsak trenotek, ker so bele čete preslabe, da bi se mogle še nadalje upirati hude-mu pritisku rdečih. Glavni napor čet ljudske fronte je usmerjen proti Bargasu, Vilamielu in Torihosu. Vlada izjavlja, da so bele čete morale zapustiti svoje postojanke na tem sektorju, pri čemer so imele velike izgube. Bitka pa vendarle še ni odločena, kajti hrabri oddelki belih čet so dobili sporočilo, da prihajajo nove okrepitve, ki bodo bržkone sposobne, da obračunajo na tem delu fronte z rdečimi milicniki. Po načrtu nameravajo bele čete takoj, ko dobijo ojačenja, izvršiti hud protinapad, še predno bodo mogle vladne čete utrditi svoje nove postojanke.

Pariz, 5. oktobra. b. Po vesteh iz Madrida, se je rdečim četam posrečilo odbiti vse napade belih, na guadaramski fronti pa so milicniki dosegli celo gotove uspehe. V Madridu so prepričani, da je obramba prestolnice mogoča šele tedaj, če bo vojsko strogo disciplinirano, ter je sedaj tudi rdeča milica pod vojaškim poveljstvom. Evakuacija žn in otrok iz Madrida traja dalje. 15. oktobra pa bodo v Madridu razdeljene karte za hrano.

Zunanja politika nove Španije

Pariz, 5. okt. b. Zunanji minister nacionalnih belih čet v Burgosu Yanguas, ki je bil zunanji minister pod diktaturo Primo de Rivero, je izjavil časnikarjem, da se novi španski vladi ne bo prav nič mudilo, da jo priznajo tuje države, ker se zaveda, da mora predvsem v notranjosti napraviti mir in red. Nova španska vlada pa bo izvajala politiko mira in sodelovanja z vsemi državami, zlasti pa z onimi, ki so bile v težkih trenutkih z njo. Glede Zveze narodov je izjavil, da bo nova Španija ostala še nadalje članica te ustanove, kar je popolnoma razumljivo, saj je zunanji minister Yanguas že 1. 1928 preprečil, da Španija ni izstopila iz Zveze narodov.

Kaj bo z Litvinovom?

Zeneva, 5. okt. b. O Litvinovu so se razširile v krogih Zveze narodov razne vesti. Trdi se, da bo Litvinov danes nujno odpoval v Moskvo, da se tam opraviči pred Stalinom in ostalimi zaradi številnih obtožb, ki so naperjene proti njemu v zvezi z akcijo trockistov. Člani GPU so namreč pri Radeku našli seznam osebnosti na najvišjih mestih, ki so jih hoteli trockisti spraviti s sveta. Na tem seznamu pa ni bilo Litvinovega imena, kar smatra Stalin za najboljši dokaz, da je bil tudi Litvinov sam soudeležen v zaroti trockistov, ker bi sicer morali trockisti tudi njega obsoditi na smrt. Kako se namerava Litvinov opravičiti, je težko prorokovati. Govori se celo, da obstaja možnost, da Litvinov sploh ne bo odšel v Moskvo, kjer bi bil bržkone aretiran, temveč da jo bo po-pihal v drugo smer.

Olimpijada v Atenah

Atene, 5. okt. m. Tukajšnja športna javnost nestrpno pričakuje jutrišnjega zaključka lahko-atletskih tekem. Tekme se bodo zaključile z maratonskim tekom. Do večerajšnjega zaključka lahko-atletskih tekem ni prišlo zgolj zaradi slabega vremena, temveč so pri tem igralce vlogo tudi razne zakulisne borbe. Borba se namreč vodi za drugo mesto med Jugoslavijo in Romunijo. Dočim bolgarski lahkoatletci objektivno podpirajo naše moštvo, podpirajo Grki Romune, ki so zaradi tega, da bi si priborili drugo mesto, nujno poklicali iz Bukarešte nove lahkoatlete. Da bi se tem športnikom omogočil še pravočasen prihod v Atene, je bil večeraj zaključek lahkoatletskih tekmovalj preložen na jutri. Radi tega je bilo vprašanje, če bo naše moštvo v maratonskem teku sploh hotelo nastopiti.

Prepoved masonskih organizacij na Poljskem

Varšava, 5. oktobra. AA. Zveza svobodomiselncev na Poljskem, ki je bila že nekaj tednov suspendirana, je sedaj razpuščena. Proti nekaterim članom zveze je preiskava zaradi prevratnega delovanja.

Valutne spremembe pred Zvezo narodov

Zeneva, 5. oktobra. c. Danes je zasedal tako zvani drugi odbor skupščine Zveze narodov. Ta odbor obravnava posebno gospodarska in denarna vprašanja članic ZN. Današnja seja je bila zanimiva posebno zaradi tega, ker posebno francoska delegacija hoče, da bi ta odbor predložil skupščini ZN ves načrt za reorganizacijo mednarodne trgovine in to na podlagi odločitev, ki so obsežne v izjavi Francije, Anglije in Amerike.

Francoska delegacija dela z vsemi silami, da bi tudi druge države priznale uspešnost francoskih poskusov in da bi se mednarodna trgovina razvijala tako, kakor to hoče nov položaj na francoskem notranjem trgu. Da je misel Francija resno, se vidi tudi iz tega, da je predsednika tega odbora dala izvoliti francoskega ministra za narodno gospodarstvo Charlesa Spinassea.

Po volitvi predsednika odbora se je razvila daljša debata o novih deviznih odredbah Francije in tistih držav, ki so morale slediti Franciji. Prvi je govoril angleški delegat Morrison, ki je govoril zelo nejasno in samo pohvalil solidarnost med Francijo, Anglijo in USA, ki hočejo vsem pomagati, da se zviša promet v mednarodni trgovini. Nato je govoril francoski trgovinski minister Bastid, ki je rekel, da bi Francija hotela vsem dokazati, da bo francoski poskus uspešen. Francija je morala izbirati med dvojim: ali se podati v avtarhijo ali pa zvišati ekspanzivno moč svoje trgovine. Francija je izbrala drugo pot. V nekaj dneh bo francoska delegacija predložila temu odboru resolucijo, v kateri bo razložila, kako si zamislja to poživljenje mednarodne trgovine.

Razurednotenje češke krome

Praga, 5. oktobra. c. Danes popoldne ob 17 se je sestal gospodarski odbor članov vlade, da pripravijo besedilo gospodarskih zakonov, ki bodo predloženi parlamentu v sredo in senatu v petek in ki bodo uredili razurednotenje krome. Na seji je podal obširno poročilo finančni minister dr. Kallus.

Andrew Kobal, New York

Združene države sredi volivne borbe

New York, 23. septembra.

Borih šest tednov je do predsedniških volitev v novembru. Vse politične sile dežele so organizirane in pričakuje se splošno tako strupeno politična vtrta, kakršna Amerika že dolgo ni videla. Glavni stani vseh strank so rekrutirali na tisoče in tisoče govornikov, ki hodijo po deželi. Radiopostaje so dnevno angažirane, kinematografi in gledališča, da celo cerkve raznih protestantskih sekt služijo politiki, vse časopise, v veliki meri vsaj po zunanjosti neodvisno, pa odločno lomi kopja za to ali ono stranko. Z eno besedo, vse javno življenje je prežeto s politično napetostjo.

Vendar je bila do sedaj kampanja nepričakovano zmerna in obe vodilni stranki več ali manj žentelmski. Ko se je predsednik Roosevelt pretečen teden sestal z guvernerji raznih držav v Des Moinesu, da razmolirajo odmore proli suši, se je izrazil o nasprotiškem kandidatu Landonu, da je ta »swell guy« (nekaj takega kot slovenski »festa fant«). Lendon pa je Roosevelta pohvalil kot »charming gentleman« (očarljiv gospod). Bilo je torej ravno nasprotno, kot je javnost splošno pričakovala. Protikandidata sta se sestala kot najboljša prijatelja in časopise ju je slikalo, kako si prijateljsko podajata roko. Vsa ta umerjenost in zraven tega Rooseveltovo izmikanje političnim govorom, oboje je povzročilo, da se splošno smatra dosedanja kampanja kot nezanimiva in nemeritska.

Zadnji leden so se po raznih državah vršile primarne volitve, to je izbiranje kandidatov, ki bodo postavljeni pred volilce v novembru. Država Maine je izjemna ter je ob tej priliki, kot vedno, direktno volila kongresnike in senatorje. Izid je potokeval v prid republikancev, ki so takoj prenesli važnost te pridobitve v splošno narodno kampanjo. Maine namreč velja že od nekdaj kot nekak avgur za narodno politiko. Kakor glasuje ta država, tako se namreč pričakuje, da bo glasovala vsa dežela. Čeprav se je država v tem oziru parkrat zmotila, republikanci sedaj z gotovostjo pričakujejo zmage. (Roosevelt je demokrat.)

Zmagi v državi Maine, ki je itak po večini republikanska, demokrati ne polagajo nikake važnosti, temveč jo celo smatrajo za dokaz, da bodo v novembru zmagali oni, kajti republikanci so celo tu uspehi z neznatno večino. Poleg tega je znano, da so državi posvetili vse sile in Lendon sam je leden pred volitvami odšel tja na govorniško turo. Vsekakor pa je izid te države podžgal vse stranke, da so se spustile v nepopisno napadanje in sovražnosti. Lendon je v tem oziru do sedaj vodilen. V govorih je začel obloževali Roosevelta kot diktatorja ter poziva Ameriko, da se reši vlade enega človeka. Hearstovo časopisje, gigantski sindikat, ki služi predvsem velikomestnim nižinam, pa gre dalje ter obložeje Roosevelta, da je v slihu s komunisti, to je, da je kandidat ruskih sovjetov. Razume se, da je administracija v Washingtonu te goroslasnosti takoj zanikala. Unia ameriških rudarjev, mogočna organizacija pod predsednikom Lewisom, se je res izrazila, da

bo volila Roosevelta, ki je to odločitev javno vzel na znanje, ampak ameriška strokovna unia te vrste, dasi naliči v politiki nekdanjim angleškim laboristom, nima niti zdaleka nič komunističnega v svojih vrstah.

Napadi na Roosevelta pa prihajajo od vseh strani. Knox, republikanski kandidat za podpredsednika, ga je v govoru napadel, češ, da je predsednik povzročil razmere, da nobena banka v deželi in noben zavarovalni zavod ni več varen. Kpoxa je državni pravnik radi te trditve ukrotiti z zahtevo, da trditev prekliče kot nesmiselno. Bojno gelo republikancev »Stop Roosevelt« (Ustavimo Roosevelt) pa se glasi dalje z najgorostasnejšimi obtožbami. Ni pa misliti, da ti izlivi prihajajo od zakonitih govornikov, temveč odlični senatorji, bankirji, veleindustrijalci ter vsi odlični republikanci so tekem zadnjih par dni započeli to gonjo. Na njih stran je stopil se veteranski politični boss Alfred Smith, ki svojega nekdanjega prijatelja naravnost psuje z govorniških odrov. Razume se, da taki govori povzročijo nemalo pretepov.

Farley, predsednik demokratske stranke, je že pred časom trdil, da bo letošnja politična borba ena najbolj umazanih. Mislil je seveda taktiko republikancev, v čemur se ni motil. Toda znano je, da se demokrati poslužujejo enakih sredstev. Tudi v njih interesu je, da nasprotnike kar najgrše predstavijo publiki. Le v tem se letos razlikujejo od republikancev, da so se letos nenavadno zakasnili. Roosevelt se v teku tega tedna podaja na govorniške ture in z njegovim nastopom se odvijajo zavornice demokratski propagandi. Ta bo usmerjena proti veikapitalu ter njega zastopnikom, obenem pa bo slikala Roosevelta kot prvoboritelja v prid ljudstva. Dejstvo, da se je Roosevelt izmikal kampanji med tem ko republikanci že cel mesec bruhajo nanj, bo mogoče strategično še najboljšje, zlasti če se upošteva, da bodo v Rooseveltovo kampanjo vprežene milijonske vrste ljudi, ki žive od državne pomoči ali od javnih del, katere je Roosevelt uvedel.

Od vseh sredstev, katerih se bo poslužil Roosevelt, bo mogoče odločilen radio. Ne samo da on sam kot izvrsten govornik pripravlja dnevno oddajanje govorov vsej Uniji, temveč so očividno vse radio postaje naklonjene predvsem demokratom. Kakršnokoli trditve naj republikanci prinesejo proti Rooseveltu, njegov »komunizem« in diktatorstvo, že v istem hipu radio razglaša vsej deželi, da so to laži, obenem pa bje po finančnih magnatih.

Najbolj značilno, kar se da posneti iz vihrajoče kampanje pa je to, da se tu nič več ne bje boj za stare stranke, temveč za osebe. Vsi republikanski govorniki napadajo samo Roosevelta in njegovo način vladanja, a istotako vsi demokrati napadajo samo Lendonu, s pomočjo katerega bi velekapital rad razbil, kar je Rooseveltova vlada doprinesla v obliki javnih del in socialnih zakonov. Vprašanja ustavnosti, s katerimi so republikanci začeli kampanjo, so hitro izginila s površja kot preveč abstraktna. Tako pa je tudi jasno, da bodo volilci pri glasovanju to pot pozabili vse, kar predstavljajo programi političnih strank ter volili samo za osebo Roosevelta ali Lendonu.

Finančni minister napoveduje skorajšnji odlok o najnižjih mezdah

Donji Lapac, 5. oktobra. Po uspelem shodu v Udbini je imel finančni minister gosp. Letica še isti dan shod v Donjem Lapcu, kjer se je vršil se-stanek JRZ. Zaradi velikega odziva ljudstva se je ta sesanek izpremenil v shod.

Glede na pripombe o malih mezdah, ki jih dobivajo delavci na progi Bihač—Knin, ki se gradi v režiji Batignollesa, je gosp. Letica dejal, da ni vredno človeškega bitja, ki se mu težko osemurno delo plačuje danes po 12 do 16 Din na dan. Toda to se ne dogaja samo pri Batignollesu, temveč bolj ali manj povsod v državi. Ker je kraljevska vlada to vedela, ni pri poslednjih stavkah, ki so se pojavljale zaradi nizkih mezd, dovolila v nobenem primeru, da bi intervencija oblastva preprečila delavstvu manifestacije njegovih upravičenih želja. Vlada ni dovolila aretacij delovnega ljudstva, kakor se v takšnih primerih dela drugod, kajti naš delavec v teh

krajih ni dvignil svojega glasu proti državi, temveč za pravično odškodnino za svoje delo. Tudi te stavke so se s takšnim sodelovanjem oblastev končale z ugodnimi uspehi za delavstvo. Vlada dr. Stojadinovića ni pozabila tega vprašanja. Kakor je vso svojo skrb združila na kmetu in gospodarstveniku, tako hoče urediti tudi vprašanje vsakdanjega kruha za naše delavstvo, ki dela zunaj vasi, naj bo že zaposleno v kmetijstvu ali živinoreji ali zunaj obojega, da le prihaja iz naše vasi. Vlada dr. Stojadinovića bo izdala v kratkem odlok o najnižjih mezdah, pod katerimi ne bo smel plačevati noben podjetnik. Te mezde bodo najnižje izhodišče in bodo take, da ne bodo žalile človeškega dostojanstva ne vrednosti njegovega dela. Tem minimalnim mezdam se bo morala pokoriti tudi družba Batignolles in bo upravičenim pripombam, ki sem jih tukaj slisal, v celoti ustreženo.

Kraljica Marija v Dubrovniku

Dubrovnik, 5. oktobra. Danes točno ob 12. sta se pripeljali v Dubrovnik z avtomobilom Nj. Vel. kraljica Marija in romunska kraljica Marija. V mestnem pristanišču je visoki gostji že čakala kraljevska jahta »Vilac«, kjer so pozneje servirali kosilo in s katero bosta visoki gostji napravili izlet do Trstena.

Na obrežju so visoki gostji sprejeli maršal dvora Čolak Antič, poveljnik mesta general Vuković, poveljnik pomorske vojaške akademije, dvorne dame in mnogo ljudstva. V vrsti je stala tudi četa mornarjev. Med kosilom na jahti bo koncertiral vojaški mornariški orkester. Na kosilu bo tudi gostja Nj. Vel. kraljice Marije Belgijka ga. Boelova, nova predsednica mednarodne ženske zveze. Razen nje bo na kosilu tudi ga. Aleksandrina Cantaeusene, predsednica romunske ženske zveze.

Ob dveh si bo Nj. Vel. kraljica Marija z romunsko kraljico Marijo ogledala razstavo ročnih del, ki so jo priredila razna ženska društva in ki si jo je svoječasno ogledal tudi angleški kralj v palači Spoz, nato pojde pa na knjižno razstavo, ki jo je priredila jugoslovanska ženska zveza s sodelovanjem drugih mednarodnih ženskih zvez na učiteljsku.

Letalske vaje nad Belgradom

Belgrad, 5. oktobra. m. Danes popoldne je vojaško poveljstvo izvršilo z letali napad na prestolno mesto zaradi poučevanja občinstva pred nevarnostjo zračnih napadov, ki mu preti v resnem slučaju. Zračni napad ni bil večji od prejšnjih poskusov. Pojavila so se sovražna letala nad mestom in naznanile so jih tovarniške in ladijske sirene. V tem trenutku se je v mestu ustavil skoro ves promet. Ulice so se na mah izpraznile. Napad, ki je trajal nad eno uro, je izvrševalo več letalskih eskader, ki so metale na razne važne objekte v mestu 3600 najrazličnejših bomb. Mesto so branile istotako druge eskadre letal in vojaške posadke na raznih straneh mesta. Zračni napad se bo ponovil še enkrat do 20. t. m. toda ponovi. Pri zračnem napadu se je uporabljala maneverska unitcija.

Belgrad, 5. okt. m. Za vršilca dolžnosti načelnika rudarskega glavarstva v Skoplju je bil postavljen Ivan Trebenšek, dosedanjí svetnik ministrstva za gozdove in rudnike.

Odsolnost vojnega ministra

Belgrad, 5. oktobra. AA. Ker bo minister vojske in mornarice armadni general Ljubomir Marić nekaj časa v tujini, da prisostvuje svečane-mu odkritju spomenika blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Parizu, kjer bo zastopal kraljevsko vlado, je z ukazom kraljevega namestništva določen za njegovega zastopnika dr. Milan Stojadinović, predsednik ministrskega sveta in zunanji minister.

Volitve na Hrvatskem

Zagreb, 5. okt. b. Večraj so se izvršile volitve v 50 občinah savske banovine. Udeležba je bila v nekaterih občinah zelo slaba in je dosegla komaj 6%. V vseh občinah so po večini zmagale z ogromno večino liste bivše HSS. V nekaterih občinah so bile liste tudi ločene.

Takse za pogovore z Italijo

Belgrad, 5. oktobra. AA. Z odlokom poštnege ministra so izpremenjene pristojbine telefonskega prometa med Jugoslavijo in Italijo. Za navadne trinitutne razgovore bo treba odslej plačati te-le pristojbine:

Med kraji v pokrajinah Reka, Gorica, Trst in Zader v Italiji in kraji v dravski, savski, vrbski in primorski banovini 2.25 zl. fr.,
med navedenimi kraji v Italiji in ostalimi kraji v Jugoslaviji 4.50 zl. fr.,
med kraji v pokrajinah Puli in Videm v Italiji in kraji navedenih banovin 2.55 zl. fr.,
med temi kraji v Italiji in vsemi ostalimi kraji v Jugoslaviji 4.80 zl. fr.

Belgraiske vesti

Belgrad, 5. oktobra. AA. Čl. 56 uredbe o likvidaciji kmetskih dolgov pooblašča kmetskega ministra, naj v skladu s pravosodnim ministrom, ministrom financ in ministrom za trgovino in industrijo predpiše pravilnik o izvršitvi te uredbe. S tem v zvezi je danes popoldne v kabinetu pomočnika kmetskega ministra začela delovati komisija navedenih ministrstev.

Pravilnik za izvedbo uredbe o likvidaciji kmetskih dolgov je treba objaviti do 1. novembra t. l. Zato bo komisija delala permanentno, dokler pravilnika ne dokonča. Komisiji predseduje pomočnik kmetskega ministra.

meti, da so jih razmere prisilile k devalvaciji. Zato je kaj blizu mišljenje, da bo morda morala tudi Nemčija iz istega razloga slediti češkemu zgledu.

Na to se da s precejšnjo gotovostjo odgovoriti, da vsaj v t. l. zni bodočnosti kaj sličnega ni pričakovati. To pa iz čisto navadnih psioloških razlogov. Vse namreč, kar je Nemčija v poslednjih 20 letih hudega prestala: vojsko, poraz, revolucijo, protirevolucijo, vse to je zapustilo v nemškem narodu tako globokih sledov, kakor inflacija. Se danes vam sleherni Nemec pripoveduje, da je bila inflacija najstrašnejše zlo, ki je kdaj zadela nemški narod. Zato je razumljivo, da je inflacija bila eden glavnih očikov, ki ga je hilerizem neprestano dvigal pred ljudskimi masami proh prejšnjim »veležidajskim režimom«. Ze sam presliži hilerizemski režim zahteva, da po treh letih oblasti ne bodo narodni socialisti segli po isti metodi, ki so jo kot največji zločin očitali prejšnjim vladam.

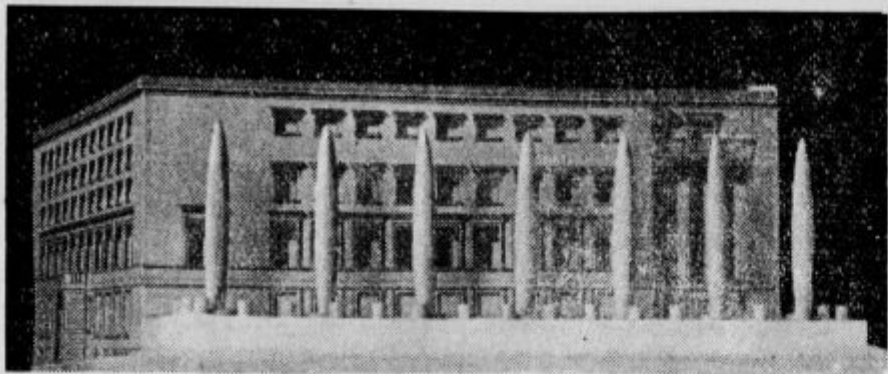
Temu moramo še to pridati: Devalvacijo francoskega franka je nemško časopisje tolmačilo kot polom Blumove notranje politike. Nemogoče je torej, da bi analogno operacijo hotela izvesti sedaj tudi Nemčija, ker bi nemški državljani iz istih učinkov sklepali na iste vzroke.

Zaradi tega je mogoče s precejšnjo gotovostjo reči, da zaenkrat Nemčija glavo ne bo sledila francoskemu zgledu. Tudi zaradi tega ne, da ne bi svet mislil, da sledi francoski iniciativi. Morda bo devalvirala marko kdaj pozneje, ko bi mogla vso operacijo prikazati kot izključno nemško zadevo in kot izraz svobodne in suverene volje naciistične države. Tedaj se bo morda zgodilo, da bo nemški narod tekšno operacijo pozdravil kot triumf in zmago naciistične gospodarske politike, nikakor pa ne danes, ko bi se vzbudil videz, da ponosna Nemčija sledi iniciativi Francije.

Dunajska vremenska napoved. Milo, pojedajoča oblačnost, nestalno.
Zagrebska vremenska napoved. Toplo in stalno.

Univerzitetna knjižnica se gradi

Vse pristojne oblasti so potrdile licitacijo za univerzitetno knjižnico. Ob prisrčni slovesnosti je včeraj zapela prva lopata na stavbišču knjižnice.

Ljubljana, 5. oktobra.

Zastava na univerzi je danes popoldne oznanila Ljubljančanom, da je končno prišlo do zidave tako težko izvajane vseučiliške knjižnice in da bo slovesni čin uvedbe uvedbe stavbenika danes popoldne.

Ob pol petih se je zbralo na stavbišču izredno mnogo meščanov, zlasti akademske mladine s skoraj celokupnim profesorskim zborom univerze na čelu z g. rektorjem dr. Samcem. Medtem so prihajali tudi zastopniki ljubljanskih uradov in oblasti ter kulturnih ustanov. Točno ob pol petih se je v spremstvu svojega tajnika dr. Kovačiča pripeljal na stavbišče tudi ban g. dr. Marko Natlačen.

Ban dr. Natlačen zasadi prvo lopato

Ban g. dr. Natlačen je stopil v eredo zbranega občinstva in odličnikov ter spregovoril:

Borba za slovensko vseučiliško knjižnico je srečno končana; pričenja se končno uresničanje naše tako dolgo in tako vroče negovane želje.

Ko zasajam prvo lopato in s tem simboličnim dejanjem začnem zgradbo, želim predvsem, da bi se zgradba, to veliko in za slovensko kulturo tako pomembno delo, tako srečno dovršilo, da bi bila našemu sedanjemu in našim bodočim rodovom v veselje in ponos.

Želim nadalje, da bi bila ta zgradba vsikdar svetlo žarišče, s katerega naj obsejajo in razsvetljujejo žirki modrosti in znanosti in kreposti našo domovino in naš narod.

Želim, da bi bila ta nova zgradba vsikdar tople ognjišče, ob katerem naj se budi in raste in širi ter s svojo blagodejno toplino ogreva današnji in še pozneje naše rodove čista ljubezen do naše domovine — Slovenije in Jugoslavije.

Svetilnik naj bo, ki bo kazal našemu narodu vsikdar pot v lepšo bodočnost!

Vsemočnega Boga pa prosim, da to začeto delo blagoslovi in da te moje želje izpolni.

Banu dr. Marku Natlačen se je zahvalil v imenu univerze, ki najde v novi univerzitetni knjižnici svojo kulturno sestro, rektor g. dr. Samec.

Zahvala akademski mladine

V imenu predsednika akcije za izpolnitev univerze je spregovoril visokošolec Zebot Ciril, ki je dejal:

»V imenu odsotnega predsednika akcije za izpolnitev univerze, ki je nosila levji del večletne borbe za postavitev univerzitetne knjižnice, izražam radost slovenske akademske mladine nad uspehom, ki je dosežen.

Z lastno knjižnico bo stopila mlada slovenska univerza iz svoje začetne pripravljalne dobe v razdobje ustvarjanja in znanstvene tekme z univerzami sveta. S tega vidika je današnji dan res zgodovinsko pomemben trenutek za slovensko univerzo.

Po dveh letih prizadevanja so bili izvojevani državni krediti, po treh letih zasajena prva lopata, po štirih letih se bodo odprla vrata slovenske vseučiliške knjižnice. To je kraška doba ene akademske generacije. V primeru z neštejnimi akademskimi rodovi, ki bodo deležni obilnih prednosti vseučiliške knjižnice, so tri leta borbe dvakrat kratka, a trikrat pomembna.

Naša dolžnost je, da ob tem zgodovinskem trenutku sebi in znanecem priključimo v spomin imena glavnih sodelavcev akademske mladine v dneh bojev za knjižnico:

gospod profesor Plečnik je ustvaril njen lik; gospod prorektor dr. Slavič se je v dneh svojega rektorata, pa tudi potem z mladino ramo ob rami boril za njo;

gospod predsednik minister dr. Korošec ji je v kritičnem trenutku, ko je bil dvajsetstinski in proračunski predlog že v tiskarni — brez kreditov za vseučiliško knjižnico — rešil kredite.

gospod ban dr. Natlačen jo je s pooblastilom za potrditev načrtov, ki si ga je izposloval od gradbenega ministra, obvaroval gotovo izgubljenega leta.

Brez teh, njihovih žrtev in pomoči, bi danes ne bila zasajena prva lopata. Vsem tem glavnim sodelavcem iskrena hvala!

Naša zahvala pa velja tudi vse ostalim izven akademskih vrst, ki so dali svoj delež v prizadevanju za knjižnico, predvsem sedanjemu rektorju g. dr. Samcu, ministru dr. Kreku in podbanu dr. Majcnu.

Slovenski univerzi pa, ki ji je danes spočeta sestra, brez katere bi njena pot v areno znanosti tekme zastala, kličemo: rasti, voini se krepko, predstavljaj samozavestno, dopolnjuj in ščiti strahotno duhovno svojino slovenskega naroda napram vsem in vsakomur! Naj te v novi dobi tvojega razvoja spremlja obilni božji blagoslov! Naj živi popolna slovenska univerza!

Nato je spregovoril načelnih tehn. oddelka banske uprave g. ing. Skaberne, ki je pozval stavbenika g. Curka, da prevzame dela.

Nato je sledila formalnost podpisovanja zapisnika o uvedbi stavbenika s čemer je bila ta za slovenski kulturni napredek tako pomembna slovesnost zaključena.

Dolga je bila pot

Ze pred dolgimi leti je bila opozorjena naša javnost, da bogate zbirke univerzitetne knjižnice pod skromno in začasno streho poljanske gimnazije propadajo, da primanjkuje prostora in da v nekaj letih knjižnica sploh ne bo več mogla v redu delovati, kaj šele spravljati vedno na novo prihajajoče obvezne izdave. Vse to je že pred 6 leti napočilo mojstra Plečnika, da je izdelal načrte za veličastno zgradbo, ki naj bi poznim rodovom pokazala stavbarsko umetnost današnje dobe. Univerza je sprejela ta načrt in ga predložila pristojnemu ministrstvu. Tam pa je načrt obležal... Nastopiti je morala akcija za univer-

zitetno knjižnico, vsa naša javnost je morala v neštetihih resolucijah in pozivih zahtevati odgovora, ki ga prej ni hotelo biti. In končno je jeseni lanskega leta prišla načelna potrditev načrtov in je bila s tem vsaj v osnovi dana možnost da mislimo na zgradbo knjižnice v bližnji bodočnosti. Načrti pa so v tem dolgem času tako zaležali, da niso bili več uporabni. Stopil je namreč med tem v veljavo že zakon o spremembi opečnega formata. Prvotni načrt pa je bil izdela za stari opečni format in ga je bilo treba sedaj predelati na novi format. Banski upravi je uspelo, da je hkrati s to predelavo načrtov pridobila tudi mojstra Plečnika za izdelavo podrobnih načrtov. Letos spomladi so bili načrti izdelani in je bila razpisana za 8. april prva licitacija. Licitacija je uspela in čakali smo na potrdilo pristojnih ministrstev. Mojšter Plečnik pa je ves ta čas še študiral načrt knjižnice in našel še mnogo bolj ugodno floristo rešitev, kakor jo je imel načrt, po katerem se je vršila licitacija. Ker bo univerzitetna knjižnica zgradba, ki bo služila še poznim rodovom znanecem in ker mora imeti poleg svoje monumentalnosti tudi čim lepšo in smoternejšo razdelitev notranjih prostorov, je bilo takoj jasno, da je treba predloge mojstra Plečnika brezpogojno vpoštevati. Da izdelava novih načrtov po novi zamisli mojstra Plečnika ne bi zahtevala preveč časa, je gospod ban dr. Marko Natlačen dal na razpolago potrebna denarna sredstva, ki so omogočila, da je poseben tehnični aparat pod nadzorstvom mojstra Plečnika v največji naglici izrisal nove načrte in potrebne preračune.

Predelani načrti pa bi zopet morala potrditi pristojna ministrstva v Belgradu, kar bi gradnjo knjižnice gojovo hudo zavleklo. Ko je bil v juniju na obisku v Sloveniji minister za gradbe dr. Kozulj, je gospod ban dr. Natlačen v želji, da čim bolj pospeši graditev knjižnice, naprosil g. ministra, naj mu da za potrditev tega načrta, ki pomenja samo zboljšanje že potrjenih načrtov, pooblastilo, kakor ga predvideva gradbeni zakon. G. minister je obljubil g. banu, da bo s pooblastilom prenesel pravico potrditve načrtov na gospoda bana in 22. junija je to pooblastilo prišlo, hkrati s njim pa vest, da je bila prva licitacija razveljavljena. Gospod ban je takoj nato potrdil zboljšani načrt za knjižnico in dal razpisati licitacijo za 3. avgust. Na to licitacijo je prišlo žal premalo ponudnikov in tako licitacija ni uspela v gradbeni stroki, dočim je kamnoseško podjetje Fran Kunovar s 5.03% popusta izlicitalo kamnoseška dela za 477.000 Din, podjetje Gradidom pa je izlicitalo dobavo in obdelavo umetnega kamna s 4% popusta za 1.021.000 Din. Banska uprava je v skrajšanem roku razpisala drugo licitacijo, ki je 21. avgusta tudi uspela. Na licitaciji so bila težaška, betonska in zidarska dela, preračunana na 5.052.000 Din. Licitacije se je udeležilo zadostno število podjetnikov, med katerimi je ponudilo gradbeno podjetje Curka Marka 17% popusta, kar da pri 5 milijonski vsoti prihranek 859.000 Din. Gradbena dela so bila torej izlicitirana za 4.193.000 Din.

Cakali smo le še na potrditev licitacije in že pred dobrimi 14 dnevi je prišlo obvesilo iz Belgrada, da so vsa pristojna ministrstva potrdila licitacijo. Cakali je bilo treba le še na to, da tudi Glavna kontrola da svojo soglasnost. Tudi ta pristanelek je davi prispel v Ljubljano in tako končno lahko začne gradbeno podjetje s težaškimi deli. Tudi denar, okrog 7 in pol milijona Din, ki so preračunani za zgradbo Univerzitetne knjižnice, je že v Ljubljani. Tako smo končno dočakali zaželjeno zgradbo pri čemer moramo priznati, da nam je do tako lepe rešitve pripomoglo zlasti veliko zanimanje naših ministrov dr. Korošca in dr. Kreka, ki so se v Belgradu večkrat osebno zanimali na pristojnih ministrstvih za vprašanje naše knjižnice. Prav tako pa ima velike zasluge na pospešitvi zgradbe gospod ban dr. Marko Natlačen, ki je ves čas odkar se je vleklo vprašanje univerzitetne knjižnice, podpiral vse ne samo z osebno vzbudbo, ampak tudi z denarnimi sredstvi omogočil izdelavo načrtov, kar je rodilo uspeh, tako da smo še to jesen prišli do začetka gradbe.

Sneg in burja v Dalmaciji

Medtem ko smo imeli v Ljubljani v nedeljo jutraj hudo elano, ki je pomorila vse cvetje, so doživeli Dalmatinci že prvi sneg. Pri nas sneg že pokriva planine ter višje planine, vendar ga v dolini še nismo imeli. V petek in soboto je divjala v Dalmaciji huda burja z zapada. Temperatura v Splitu samem je padla na 7 stopinj nad ničlo, v Splitu pa je divjal severni veter s hitrostjo nad 50 kilometrov na uro, med katerim je padal mrzel dež. Po glavnem grebenu Dinarskih planin ja padal gost sneg. Vsi vrhovi na planini Triglavu (dalmatinskem in na Kamičnici so beli. Na teh vrhovih so divjali snežni vrtnici, temperatura pa je bila od -4 do -10 stopinj Celzija. Ker se je mraz na Primorju zetako zgodaj pričel, prečkajoje za letošnjo zimo množice snega in mraza.

Split je doživel v soboto in nedeljo zanimiv pojav. Okoli mestnih hiš na robu mesta so opazili na tisoče lastov, ki so tavale po zidovih, lačne, utrujene in premrzle. Mnogo lastov je poginilo. Lastovke s Primorja so bile oprezne ter so že v začetku septembra poletale v Afriko, medtem ko je lastovke iz severnih delov Evrope zapeljala letošnja vročina, da so se s selitvijo zakasnele. Na potu jih je zateklo neurje in jim onemogočilo nadaljnji polet čez morje. Ako bo sedanje vreme trajalo več dni, bo večina lastovk poginila.

Iz Banjaluke poročajo, da je tam nastopil hud mraz in da so se v planinah že pojavili volkovi. Na stajo nekega kmeta na Grmoš planini je navalilo krdelec volkov ter raztrgal enajst ovac.

Tudi iz Gorskoga kotara poročajo, da je tam zapadel sneg. Na Sušaku divja mrzla burja. Sploh poročajo skoro iz vsega Primorja o nastopivšem zgodnjem mrazu in snegu.

ALBUS domače milo

Dobiva se povsod!
Pazite na ime Albus!

varuje Vaše perilo!

Dr. Korošec in dr. Natlačen med slovensko mladino

Domžale, 5. oktobra.

V nedeljo zvečer je priredilo katoliško poštitiško društvo »Bistrica«, v katerem je včlanjeno katoliško dijaštvo kamniške strani Gorenjske, svoj tradicionalni družabni večer pod pokroviteljstvom bana dr. Natlačen. Na ta večer so bili povabljeni vsi odličniki kraja, ki so se prireditve polnoštevno udeležili. Navzoči so bili med drugimi kamniški dekan častni kanonik Rihar, domžalski župnik duh. sv. Fran Bernik, župan kamniške mestne občine Stergar, domžalski župan Vrečar in več odbornikov, bivši poslanec Strein, član banskega sveta Nande Novak ter razni drugi zastopniki društev in organizacij. Dvorana Društvenega doma je bila nabito polna. Kmalu po otvoritvi so udeleženci z veseljem pozdravili ministra dr. Korošca, bana dr. Natlačen in njegovo gospo, gospo ministra dr. Kreka, univ. prof. dr. Lukmana ter druge. Dijaštvo je navdušeno pozdravilo narodne voditelje, največjega aplavza pa je bil deležen dr. Korošec.

Vse goste je pozdravil najprej predsednik društva g. Škofic, nakar je prevzel besedo društveni starešina g. Jože Vombergar, ki je kratko očrtal zgodovino delovanja »Bistrice«, ki je delovala po naukih in navodilih velikega učitelja dr. J. E. Kreka. Dr. Krek si je izbral prav kamniški okraj kot glavno torišče svojega kulturnega, gospodarskega in socialnega delovanja. Krekov

program pa je treba izvajati še dalje, seveda v sodobnem smislu. Naslednji govornik je bil domžalski župnik duh. sv. Bernik, ki je imel lep govor, v katerem je najprej pozdravil ministra dr. Korošca ter se mu zahvalil za visok obisk. Mladina je srečna, da vidi v svoji sredi ljubljenska slovenskega naroda, njega, ki je vodil slovenski narod iz viharjev svetovne vojne v srečnejšo dobo, v dobo mlade Jugoslavije, katere soustvaritelj je on. Mladina se veseli, da vidi med seboj njega, ki se je žrtvoval v dnevi težke preizkušnje, pa nas privedel v lepše srečnejše dni. Govornik je prosil blagoslova božjega za vse njegovo delo, da bi rodilo še mnogo lepih sadov. Po govoru g. župnika je vsa dvorana zapela himno »Hej Slovenec«. Nato je pozdravil goste še domžalski župan g. Vrečar. Dijaki so izpolnili večer z lepimi pevskimi točkami, tako da se je razpoloženje še stopnjevalo.

Dr. Korošec je obiskoval med večerom družbo od mize do mize in se povsod prijazno po domače pogovarjal. Tudi ban dr. Natlačen se je prisrčno razgovarjal z ljudstvom, kmetski mošje in fantje so bili izredno veseli, ko so spoznali, kako demokratično misli in ravna obo visoka državna dostojanstvenika. Slednjič so se visoki gostje prisrčno poslovili in so se odpeljali proti Ljubljani, v dvorani pa se je razvil prisrčen družabni večer ob vedno lepi fantovski pesni. Obisk visokih gostov je zapustil v srehi mladine lep in nezbrisani vtis.

Nemški časnikarji v Ljubljani

Ljubljana, 5. oktobra.

Davi ob pol dveh jutraj je prispela skupina nemških časnikarjev, 11 po številu, v Ljubljano. Nemški časnikarji so vrnili obisk svojim jugoslovanskim tovarišem in so se pripeljali 27. sept. v Belgrad. Na poti skozi Jugoslavijo jih je spremljal nas tiskovni ataše iz Berlina g. Miloš Crnjanski, pa dva uradnika Osrednjega tiskovnega urada v Belgradu. Na kolodvoru v Ljubljani so nemški časnikarje sprejeli ljubljanski tovariši s predsednikom g. Virantom na čelu. Nemški časnikarji so se nastanili v hotelu Union. V teku dopoldneva so si ogledali Ljubljano. Najprej so obiskali Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, kjer jih je pozdravil predsednik g. Fran Kremžar, ki je zlasti poudaril napredek Nemčije na polju socialne zakonodaje ter sploh socialnega varstva. Nato je gostom v kratkem govoru predložil ravnatelj urada g. dr. Joža Bohinjec našo socialno zakonodajo in institucije socialnega zavarovanja. Hčerki g. ravnatelja Bohinca sta gostom izročili šopke slovenskih nageljnov, bili sta v narodnih nošah, ki so vzbudile veliko pozornost. Sprejemu je prisostvovalo tudi vse uradništvo OUZD. Po ogledu OUZD so se gostje podali v Narodno galerijo, kjer jih je sprejel predsednik g. dr. Fran Windischer. Predsednik g. dr. Windischer je gostom razkazal v spremstvu gosp. Zormana in ljubljanskih časnikarskih tovarišev vse bogate zbirke Narodne galerije, ki je postala ena najvažnejših institucij, ki predstavlja slovensko življenje. Gostje so se čudili tako lepi zbirki, ki prikazuje vso našo umetnost v najlepši luči in urejenosti. Po ogledu Narodne galerije so obiskali nemški časnikarji ljubljanskega župana dr. Adlešiča, ki jih je ljubezno sprejel ter so si ogledali ljubljanski magistrat, nato pa so se odpeljali na ljubljanski Grad, kjer so imeli najlepši razgled na Ljubljano in bližnjo ter daljnjo okolico. Lepote naše zemlje so se jih izredno dojmile in niso varčevali z besedami v hvalo naših naravnih lepote. Napravili so nebroj fotografiranih slik in so se zanimali za vse naše prirodne lepote.

Marsikateri od njih so šli po ljubljanskih ulicah in opazovali naše življenje od blizu. Ljubljana jim je izredno ugajala ter je niso mogli dovolj prehlvaliti, čeprav so prepotovali skoraj vse važnejše kraje v naši državi.

Ob 1 opoldne je priredil gostom kosilo na ban-

ski upravi ban g. dr. Marko Natlačen z gospo so-progo. Kosilu so prisostvovali zastopniki knezoškofa stolni kanonik dr. Mihael Opeka, poveljnik dravske divizije general Peter Nedeljković, pomočnik bana g. dr. Stanko Majcen, ljubljanski župan dr. J. Adlešič, g. Ivan Avsenek, predsednik ljubljanske sekcije Jugosl. časnikarskega združenja g. Stanko Virant, zastopniki ljubljanskih listov in ljubljanski časnikarji. Goste je pri kosilu v daljšem govoru pozdravil ban g. dr. Natlačen, opozarjajoč jih zlasti na naravne lepote naših krajev in jim je želel, da bi odnesli najprijetnejše vtise iz Ljubljane in Slovenije ter iz ostale države. V imenu gostov se je banu zahvalil g. Willfried Bade, vladni svetnik in propagandnem ministrstvu, ki je zlasti poudaril, da naj bo Slovenija most za ugodnejši razvoj kulturnih in gospodarskih odnosov med Nemčijo in Jugoslavijo.

V Ljubljano so prišli naslednji nemški časnikarji: Willfried Bade, vladni svetnik in propagandnem ministrstvu, šef oddelka za jugovzhodno Evropo, g. Hide, glavni tajnik Državne zveze nemških časnikarjev, dr. Schmidt, glavni urednik za zunanjo politiko v »Völkischer Beobachter«, dr. Rau, glavni urednik »Deutsches Nachrichtenbureau«, dr. Reichschach, ravnatelj »Nationalsozialistische Korrespondenz«, v. dr. Deeken, zastopnik Ullsteina, dr. Meyer, glavni urednik berlinskega »Lokalanzeigerja«, dr. Sven v. Müller, glavni urednik »Hamburger Freidenblatt«, Rasche, glavni urednik »N. S. Z. Rheinfront«, Hildebrandt, glavni urednik za znanjejo politiko »Niedersächsische Tageszeitung« v Hannoveru, Günther Schliemann, urednik fotografskega oddelka »Deutsches Nachrichtenbureau«. — Goste spremljajo, kot smo že omenili, gg. Miloš Crnjanski iz Berlina, dr. M. Stojkov in Djordje Bogdanović iz Osrednjega tiskovnega urada.

Popoldne ob 17 jim je priredil župan g. dr. Adlešič čajanko na nebotičniku, kjer so nemški časnikarji bili nekaj časa v prisrčnem razgovoru s predstavniki naše banovine, občine in drugih uradov ter številnih ljubljanskih tovarišev. Zupan gosp. dr. Adlešič je lepo pozdravil goste, na kar mu je odgovoril gosp. Bade. Ves čas čajanke je igral zbor malih harmonikarjev pod vodstvom go. Rantigaja. Zlasti so gotovo ugajale solistične točke malih harmonikarjev. Zvečer so se ob 18.40 odpeljali na Bled z najlepšimi vtisi iz Ljubljane.

Blagoslov Doma za varstvo deklet

Blagoslovil ga je prevzvišeni g. škof dr. Tomažič - Lepa slovesnost v novem domu

Maribor, 5. oktobra.

Maribor je pridobil po plemeniti požrtvovalnosti pred 30 leti umrle učiteljice Sabine Kučera, po prizadevanju Društva za varstvo deklet in po naklonjenosti sedanje občinske uprave, posebej še župana dr. Juvana, novo, važno socialno ustanovo, ki je bila včeraj slovesno blagoslovljena in otvorjena. V hiši pokojne ustanoviteljice te plemenite ustanove Sabine Kučera na Slomškovem trgu 12 je urjen Dom za varstvo deklet, v katerem se je vršila včeraj popoldne ob priliki blagoslovitve lepa slavnost. Ob treh popoldne se je zbralo v prostoru prvega nadstropja omenjene hiše vodstvo Društva za varstvo deklet s predsednico gospo Štupcovo in tajnikom g. Kokošnikom, mnoge mariborske gospe, ki so znane kot velike dobrotnice revežev in delavke v dohodnih družinah, predstavnice mnogih krščanskih organizacij in zelo veliko mladih deklet, služkinj in delavk, katerim je nova ustanova namenjena. Navzoči so s posebno radostjo pozdravili prevzvišenega knezoškofa dr. Ivana Tomažiča, ki je prispel v spremstvu svojega tajnika g. Jurija Lebiča, da sam osebno blagoslovi nov dom, potem mestnega župana dr. Juvana, predstojnika mestne policije dr. Trstenjaka, stolnega kanonika in mestnega župnika Mihaela Umeka, superiorja jezuitov p. Tomca, g. Obržana in ravnatelja mestnega socialnopolitičnega urada g. Brandnerja.

V lepi in svetli dvorani v prvem nadstropju se je izvršila lepa slovesnost. Dvorana je bila vsa v cvetju, osredje pa je krasila slika pokojne ustanovnice učiteljice Sabine Kučera. Pozdravne besede prevzvišenemu knezoškofu, županu in ostalim gostom je izrekla predsednica društva za varstvo deklet gospa ravnateljica Štupcova. Radost in ginenost nad dokončanim delom je odmevala iz njenih izjav, globoka hvaležnost do pokojne ustanovnice, pa do činiteljev, ki so sedaj omogočili, da se je poslednja volja ustanovnice slednjič uresničila. Ob zaključku je predlagala, da se odpošlje najvišji zaščitnici naše ženske mladine Nj. Vel. kraljici Mariji brzopojna pozdravka.

Prevzvišeni knezoškof dr. Ivan Tomažič je pred blagoslovitvijo izrekel nekaj pomembnih besed o potrebi zaščite ženske mladine, zlasti deklet, ki prihajajo z dežele v mesto ter so izpostavljene tukaj vsem nevarnostim moralne propasti. Taki domovi so najboljša očišvalna sredstva, ki nam bodo ohranila na pravem potu naša dekleta, ki prihajajo v mesto. Izrazil je svoje pri-srčne čestitke in veliko priznanje delavnicu društva za srečno misel in nieno izvedbo ter v imenu Cerkve in krščanske Karitas zahvalo mestni občini in g. županu, da je hišo prepustil društvu. Priporočal je novo ustanovo javni dobrodelnosti in zaključil z željo, naj bi bil Dom za varstvo deklet v resnici rešitev ogroženih mladih dekliških duš. Potem je blagoslovil zgradbo in vse prostore.

Po blagoslovitvi je govoril mestni župan dr. Juvan. Povdaril je, da ne gre zahvala njemu in mestni občini, temveč predvsem pokojni ustanovnici, ki je že pred 30 leti dočela ta dom svoje-mu namenu. Sedanja občinska uprava je samo popravila dolgoterne pogrške prejšnjih let ter izročila hišo Društvu za varstvo deklet. Predvsem pa je izrekel priznanje in zahvalo predsednici tega društva ravnateljici Štupcovi, ki je bila duša vseh prizadevanj, ki je nešteto krat in na neštetihih mesih intervenirala in slednjič s svojo vztrajnostjo uspela, da ima sedaj tudi Maribor svoj Dom za varstvo deklet, ki bo gotovo ena najpomembnejših socialnih ustanov mesta.

Ob zaključku se je zahvalila še enkrat vsem posebnikom lepe slovesnosti predsednica Štupca. Lep vtis je napravila deklamacija prigodnice za to slavnost, ki jo je občuten podalo mlado deklet, zastopnica Poselske zveze pa je pozdravila novo ustanovo v imenu služkinj. Dekleta so nato še dovršeno zapela venček lepih slovenskih pesmi, nakar je večina udeležencev slavnosti odšla na staro mestno pokopališče, kjer so položili dva venca: prvega na grob pokojne ustanovnice Sabine Kučera, drugega pa na grob velikega slovenskega vzornika Antona Martina Šmolskega.

Drobne novice

Gradnja kirurškega paviljona se je pričela

Ljubljana, 5. oktobra.

Radosten dogodek se je davi dogodil na ozemlju ljubljanske splošne bolnišnice. Danes popoldne so namreč prvič zapele lopate za temeljna dela za novi kirurški paviljon. Novi paviljon gradi tvrdka Gabrijelčič, ki je dela izlicirala. Vsa dela bodo veljala okoli dva milijona dinarjev, ki jih je žrtvovala spričo bolniške miselnosti v Ljubljani banovina sama. Novi paviljon bo imel prostora za okoli 150 bolnikov. Znano je, da je na kirurški oddelki največji naval ter da tam bolniki pogosto leže po dva ali trije v eni postelji, ali pa tudi na tleh. Bolnišnica bo s tem znatno razbremenjena ter bo dosegala bolniški škandal v Ljubljani vsaj nekoliko ublažen. Poudariti moramo, da gre prva zasluga banu dr. Natlačenu za to delo, ki je pokazal veliko razumevanje za zboljšanje bolniških razmer v Ljubljani. Vendar pa se naša javnost tudi zaveda, da pomeni nov bolniški paviljon le začasno in zasloni omilitelj ter da bo prej ali slej morala priskočiti na pomoč država, ki bo morala pač za Slovence zgraditi popolnoma novo, moderno bolnišnico.

kvenih pesmi za mešani zbor, 20 Din. Vsebuje tudi lepo pesem »Kristusu Kralju«. 2. Kimovec dr. Fr., Srce Kraljevo. Za mešani zbor z orglami, 150 Din. 3. Premr Stankov-Moro, Povsod Boga, za enoglasni in mešani zbor z orglami, 150 Din. 4. Premr St., Jezus naj živi! 42 cvrlističnih pesmi za mešani zbor. Part. 60 Din, gl. po 12 Din. — Zbirka nudi več primerljivih spevov za ta praznik. 5. Sattner p. H., Slavospevi presv. Srcu Jezusovemu. Part. 25 Din, gl. po 5 Din. Istotako primerne pesmi za praznik Kristusa Kralja.

— V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otokom jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« voda mlo deluje in zanesljivo odpravlja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Vse hiti na Jesenice. Na zaposlitveni urad KID na Jesenicah postaja naval iskalec dela naravnost obupen. Vse hiti in vse hoče v tovarno. Že obrtni pomočniki in obrtniki v tem kraju nočejo več ostati pri svojem poslu, iščejo neprimerno boljše eksistence v tovarni. Višek vsega pa dosega iznajdljivost reflektantov na službo — posebno tujece iz oddaljenih krajev, da prosijo za priporočila najplivnejše osebe, ki jih na ta način izpostavlja nevarnostim, kakor tudi podjelje samo, ki more sprejeti le po potrebi. Krajevni faktorji na Jesenicah prosijo, naj tuje prenehajo s siljenjem na Jesenice, ker ostaja tu toliko brezposelnih, za katere morajo prositi. Vsak si lažje poišče delo v svojem kraju, vsi pa v tovarni tudi ne morejo biti. Zaposlitveni urad pa si bo sedaj napravil sam manj dela, saj so sprejemni zaprti za več mesecev, ker je stalež prenatrpan. Jeseniški primer kaže, kako so nujno potrebna javna dela v revnih krajih, da bi ljudje mogli ostati doma, da bi jim ne bilo treba proč od doma iskati eksistence.

— Zveza za tujski promet v Sloveniji sporoča, da je dovoljena polovična vožnja udeležencem »radio-razslave« v Belgradu ki bo od 4. do 13. oktobra. Popust velja za odhod od 2. do 13. oktobra in za vrnitev od 4. do 15. oktobra. — Slepci v Domu slepih v Stari Loki nujno rabijo klavir (piano) in harmonij za kapelo. Prosimo usmiljena srca, katera bi mogla slepim siromakom to pokloniti ali po nizki ceni prodati, da to javno na naslov: Društvo Dom slepih Ljubljana, Pred škofijo 12.

Ljubljana

— Posvetovalnica v šolskih in vzgojnih zadevah otvori društvo »Krišćanska šola« v sredo, dne 7. t. m. (jutri) in vabi starše in njihove namestnike, naj se z zaupanjem obračajo na njo. Posvetovalnica posluje vsako sredo od 10 do 11 v prostorih SKAS v Akademskem domu na Miklošičevi cesti poleg hotela Union.

— Tenorist g. Anton Drmoča, član dunajske državne opere bo pel kot gost v četrtek, dne 8. t. m. partijo Pinkertona v Pucciničevi operi »Madame Butterfly«. To vlogo je našel tudi dirigent dunajske opere, kjer jo bo tekem sezone pel. Brez dvoma bo mladi, načebudni pevec lahko postavil lik Pinkertona kot drugo partijo svojega repertoarja od izvrstno našelirano kreacijo Alfreda v Verdičevi »Traviati«. Doslej je odpel na dunajski državni operi, katere član je postal to sezono šest manjših partij; v decembru bo nastopil v Čajkovskega operi »Evgenij Onegin« kot Lenski pod muzikalnim vodstvom dirigenta Bruna Walterja, nato pa bo pel Alfreda v »Traviati«. 7. novembra bo izvajala dunajska Filharmonija v velikem Konzerthausu Beethovno »Missa Solemnis«, v kateri bo pel g. Drmoča tenorsko partijo. To bo njegov prvi veliki nastop pred najširšo dunajsko publiko.

KINO KODELJEVO Telefon 31-62

Danes, jutri in v četrtek ob 20.30

George O'Brien v filmu

Junak nad junaki

— Meddruštveni odbor višjih društev priredi na pobudo in pod vodstvom Prosvetnega društva na Viču ob priliki obletnice smrti blagopojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja žalno komemoracijo pred spomenikom na Viču, v petek, dne 9. t. m., ob pol 8 zvečer. Sodelujejo vsa viška društva z zastavami in vsem članstvom po programu, ki je bil določen na skupni seji. Vabimo tudi ostalo občinstvo, da se te žalne svečanosti udeleži v velikem številu. Predsednike društev pa prosimo, da pravočasno privedejo svoja društva in se pokoravajo navodilom rediteljstva.

— Ruski tečaj. Ze deseto leto obstoji pri Ruski Matici ruski tečaj za Slovence. Ta tečaj se deli v tri skupine: I. za začetnike, II. in III. za naprednejše. Za II. skupino so predvidene vaje iz ruske klasične literature Puškinove dobe. Za III. skupino pa iz literaturne dobe po Puškino, Ukovina znaša 20 Din mesečno in enkratna vpisnina 10 Din. Podrobnjša pojasnila in vpisovanje vsak torek in četrtek od pol 7 do pol 9 zvečer v II. osnovni šoli na Grabnu, Čojzova cesta.

— Francosčino in nemščino poučuje z velikim uspehom in proti jako nizkemu honorarju staroučitelj. Naslov pove uredništvo »Slovenec«.

— K. notici o spremembi pisarn. vodstva Zveze za tujski promet v Sloveniji. Ljubljana, nas Zveza naproša za popravek v toliko, da je dosedanj ravnatelj g. Pintar prošil za trimesečni dopust, vsled česar nastopi g. dr. Žižek takoj svojo službo.

— Obhod frase in strokoven ogled del na železniški zvezi Sevnica-Sl. Janž priredi za svoje člane in po njih vpeljane goste Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — Sekcija Ljubljana — v nedeljo 11. oktobra 1936. Odhod iz Ljubljane glavni kolodvor s potniškim vlakom ob 5.30 do Sevnice (nedeljski povratni listek). Pod strokovnim vodstvom obhod frase vzdolž Mirne navzgor do Tržišča (ca 3 ure normalne hoje), kjer bo ob 13 skupen obed. Popoldne po-pubno ogled okolice. Odhod z vlakom ob 17.48 s postajate Dijačice in prihod v Ljubljano ob 20.39. V slučaju slabega vremena se ekskurzija preloži na poznejši čas. — Zaradi pravočasne naročila skupnega obeda v Tržišču se mora vsak udeleženec pisмено ali usmeno prijaviti tistištvu ljubljanske sekcije UJIA najpozneje do petka, 9. t. m. opoldne; na neprijavljene se ne bo moglo ozirati.

Najlepši film sezone po Ganghoferjevem romanu „Orlovo gnezdo“

Premiera v KINU UNIONU!

— Redni pouk esperantskega jezika se bo vršil v tečaju na Cankarjevem nabrežju 7-1, vsak torek in petek od 20—21. Učnina le 15 Din mesečno. Vpiše se lahko vsakdo še v prvih urah. — Klub esperantistov Ljubljana.

— »Slovenija« — »biser Jugoslavije«, predavanja s skioptičnimi slikami drevi ob 20 v dvorani hotela »Metropol« v proslavo »Zelenega tedna leta 1936«. Vstop prost!

— Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2-II., vpisuje dnevno od 9—pol 13 in od 16 do 18. — Pričetek pouka dne 15. oktobra.

Maribor

— Sadni sejem podaljšan za en dan. Prireditelji so sadni sejem, ki bi se po načrtu moral že včeraj zaključiti, podaljšali še za en dan ter se bo zaključil drevi. Vstopnina pa je danes znižana na polovico ter znaša na osebo samo 1 din. Priporočamo Mariborčanom, da si krasno razstavo naših jabolk ogledajo.

— Lep uspeh Mariborčanov na osješkem odru. Ob začetku sezone sta zapustila mariborsko gledališče Pavla Udovičeva in Maks Furijan ter sprejela angažman pri osješkem gledališču. Oba sta v Osijeku že nastopila ter po kritikah in časopisnih poročilih sodeč dosegla krasne uspehe. Pavla Udovičeva je nastopila dvakrat in v obeh vlogah dosegla izredno laskavo kritiko. Še lepšega priznanja je deležen Maks Furijan. Nastopil je kot Herman v Kreftovih »Celjskih grobih«. Kritike priznavajo, da ni še nobeden karakterni igralec v Osijeku izdelal tako močnega lika, kakor ga je Furijan s svojim »Hermanom« in da je malo odrov, na katerih se pojavljajo umetniki take sile, kakor on. Osječani si ob tej priliki odkrito čestitajo, da so si pridobili takega igralca za svoj oder. Za nas Mariborčane je prav značilno, da nam mora še tujina odkrivati talente, ki so do-levali toliko let med nami, pa jih nismo znali ali hoteli priznati. Kadar pa odidejo, šele vidimo, kaj smo z njimi izgubili.

— Pri rožnavenski pobožnosti v frančiškanski cerkvi ob četrtni na 18 se zbira veliko šolske mladine, ki prepeva med rožnim vencem lepe Marijine pesmi. Naj bi k tej lepi pobožnosti še starši pridno pošiljali svoje otroke.

— Glave so združene, udje silijo pa narazen. Zanimive odmeve je vzbudila v Mariboru fuzija Jevtičevcev in JNS. Tudi v Mariboru sta se še ohranili pešice prištev obeh skupin, ki sta se pa gledali do sedaj precej postrani. Tudi fuzija pri glavi ni v Mariboru položaja spremenila, dasi so predstavniki tukajšnje JNS že ponudili spravo. Jevtičevci so jo odločno odbili ter izjavljajo, da jih belgrajska fuzija »prav nič ne briga«.

— V Radvanju izboljšana razsvetljava. Pod vodstvom nove občinske uprave je začela predmetna občina Radvanje pri Mariboru lepo napredovati. Sedaj se bo izboljšala tudi cestna razsvetljava v Novi vasi, v Spodnjem in Zgornjem Radvanju.

— Carinski dohodki so znašali v septembru pri mariborski carinarnici 6,734.347 din, od česar odpade na izvoz 17.468 din.

— Tujski promet v septembru. Maribor so obiskali v preteklem mesecu 2304 tuji, ki so imeli skupno 2447 prenočnin. Med obiskovalci je bilo 839 izozemcev, od tega 396 Avstrijcev.

— Mesnice ob nedeljah zapre. Po novi uredbi, ki se pripravlja za celo banovino, bo uveden nedeljski počitek za mesnice tudi v Mariboru. In sicer v zimskem času od 15. septembra do 15. marca, ko ni nevarnosti, da bi se v soboto kupljeno meso pokvarilo.

— Sladki kmečki kruh. Pekarna Rakuša, Koroška cesta 24.

Celje

— Občinska seja. V petek, dne 9. oktobra t. l., bo ob 6 zvečer v posvetovalnici na mestnem poglavarstvu redna seja mestnega sveta celjskega.

— I. prosvetni večer KPD. Katoliško prosvetno društvo v Celju bo odprlo sezono prosvetnih večerov v ponedeljek, dne 12. oktobra t. l. Na prvem prosvetnem večeru bo predaval vseuč. profesor g. dr. France Veber iz Ljubljane o temi »Človek in stroj«.

— Dijaki — odločitev službovanja v vojski. Mestno poglavarstvo opozarja vse one dijake, pristojne v Celje, ki so bili ob priliki letošnjih naborov spoznani za sposobne za vojaško službo in žele nadaljevati svoje študije, da najkasneje do 1. novembra t. l. oddajo v sobi št. 6 na mestnem poglavarstvu svoje prošnje za odlog službe. Prošnje morajo biti kolkovane z 5 din ter mora biti predloženo maturitetno in frekventacijsko izpovedno ter kolek za 20 din. Dijaki, katerim je služba že odložena, pa morajo v istem roku predložiti frekventacijsko izpovedno kot dokaz, da še študirajo.

— Popravilo Celjske koče pod Tovstom. Mestna občina celjska namerava popraviti streho in zlebove na turistovski, tako imenovani Celjski koči pod Tovstom in je že razpisala oddajo kloparskih in krovskih del.

— Smrtna nesreča slikarskega pomočnika. V ponedeljek, dne 21. septembra, je bil 47 letni slikarski pomočnik Pasero Bogomir s Spod. Hudinje zaposlen pri trgovalni stroji Gobeu v Gaberju s pleskanjem strojev. Med delom je padel Pasero 12 m globoko z lestve in si je pri padcu prebil lobanjo, nalomil desno nogo, zlomil tri rebra in zbil 9 zob. Pasero so takrat težko ranjenega prepeljali v celjsko bolnišnico in je sedaj v nedeljo, dne 4. oktobra, ob 10 uri popoldne umrl na posledicah poškodb, ki jih je dobil pri omenjenem padcu.

— Primarij dr. Steinfelzer zopet redno ordinira.

— Kino Metropol. Danes »Dušica Rožmarinica« in največji Foxov tednik.

Ptuj

— Požari na Dravskem polju brez konec in kraja. V Cirkovih je v noči od petka na soboto zopet gorelo. Posestniku Juriju Kmetecu je pogorelo gospodarsko poslopje z vsemi poljskimi pridelki in gospodarskim orodjem vred. Velika nevarnost je pretela stanovanjskemu poslopju in hišam sosedov. Zasluga donatnih gasilcev je, da ni prišlo do večje nesreče.

— Odhod sodnika Franca Stefancios. Iz Ptuja je odšel na svoje novo službeno mesto sodnik Franc Stefancios, ki je, kakor smo že poročali, imenovan za starejšino okrajnega sodišča v Rogatecu. V Ptuj je služboval nad deset let, od tega šest let kot kazenski sodnik. Radi svoje objektivnosti in pravičnosti je bil obče priljubljen in ga bodo Ptujčani kakor tudi prebivalstvo z dežele ohranili v najboljšem spominu.

Grad Hubertus

Potres

Meteorološki zavod na ljubljanski univerzi poroča: V soboto, 3. oktobra popoldne ob 4. uri 48 minut 55 sekund so seismografski aparati zaznali precej močan potres na razdalji 120 km, ki so ga občutili tudi prebivalci v Ljubljani. Se močnejše so ga čutili v smeri severovzhodno od Ljubljane. Precej močan je bil potres v Laškem, v Gornjem gradu, v Smurju pri Jelšah, na Pohorju in v Slovenskih goricah. Prosimo vse, ki so potres čutili, da to javijo meteorološkemu zavodu na univerzi v Ljubljani. Poština je prosta.

Prijatelj lista iz Ljubljane nam poroča: Sobotni potres smo čutili tudi v Ljubljani. Bila sta dva zaporedna rahla sunka ob 4.50 minut. Čutil se je potres le v višjih nadstropjih, pri tleh menda potresa niso čutili. Pri meni se je zazibala voda v steklenici, nihaj je lestenec in večja omara se je slšno zazibala.

Z Vranskega nam poročajo: V soboto ob 4.50 popoldne smo lukaj čutili zelo močan potresni sunek, ki je trajal kakih 20 sekund. Hiše so se stresle, tako da so škepetale šipe na oknih, v sobah so se zazibale podobe. Posebne škode pa potres ni naredil.

Smrtna nesreča na kamniški progi

Mengeš, 5. oktobra.

Snoči okoli 9 se je pripetila na kamniški progi nesreča, ki je zahtevala življenje mladega krepkega fanta. V Mengšu je v nedeljo popoldne gostoval nogometni klub »Sora« iz Dravljaj pri Ljubljani, ki je igral tekmo z rezervnim moštvom kluba »Mengeš«. Zvečer so se draveljski fantje odpravljali na postajo. Na postajo Jarše-Mengeš je privedel kamniški vlak ob 9.15. Drugi člani kluba so ob pravem času stopili na vlak, le 25 letni Albert Podobnik iz Dravljaj je šel v vlak nekoliko nasproti. Lokomotiva ga je butnila, da je odletel. Albert Podobnik je bil na licu mesta mrtev. Dobil je rano na sence, ki je bila smrtna, obenem si je razbil čeljust, lokomotiva pa mu je tudi posnela na nogi pol čevlja. Truplo drugače ni bilo razmesarjeno. Domačini so truplo prepeljali v mrtvašnico na Homicu ter bo najbrž tam tudi pokopano. Pokojni Albert Podobnik je bil po poklicu usnjarski pomočnik.

Due, ki sta ušli smrti

Kamnik, 5. oktobra.

Domneva, ki smo jo izrazili v poročilu o usodni nesreči na železniškem križišču pred Duplico, da sta bili na vozu tudi dve ženski, se je izkazala resnična. Voznik Leopold Dornik, ki je našel strašno smrt pod kolesi lokomotive, v usodnem času ni bil sam na vozu. K njemu sta že menda v Trzinu prisledli dve znani ženski s Stahovice, ki sta imeli isto pot. V Mengšu so se vsi trije ustavili v neki gostilni, v mraku pa so se odpeljali naprej. Na vozu so sedeli tako, da so bili s hrbtom obrnjeni proti homski strani, odkoder je prihajal vlak. Ropotanje voza je udušilo oddaljeno drdvanje vlaka, pisk lokomotive pa so vsi preslišali, zato tudi niso obračali nobene pozornosti na železniško progo, kateri so se počasi bližali. Vsa trojica je bila v najzvišnejšem pogovoru in šele v zadnjem trenutku, ko so bili že tik proge, so opazili, da prihaja od strani vlak. Ženski sta preplašeni zavpili in skočili prav v poslednji sekundi z voza, voznik pa je udaril po konju, da bi se umaknil na drugo stran, kakor je storil neki kolesar, ki je vozil nekaj metrov pred vozom. Ena izmed obeh žensk s Stahovice se je pri skoku z voza udarila na nogo. Ženski sta potem po splošni zmedbi, ki je nastala po postanku vlaka, odšli neš domov in pojasnili usodno srečanje s kamniškim vlakom, ki se je končalo tako tragično za voznika.

Dole pri Litiji

Letos obhaja naš g. župnik in duhovni svetnik gosp. Vaclav Filler 70-letnico svojega življenja. Veliko je pretrpel v teh 37 letih v tako hriboviti fari posebno še ob zimskem času, ko se je bilo treba boriti z zameti. Hvaležni smo mu za vse to, njegovi zvesti farani. Tudi na zunaj smo mu pokazali hvaležnost, ko je bila na predvečer njegovega godu podoknica. Pevski zbor in domača godba, oba sta izrazila svoja čustva hvaležnosti. Najlepše pa je bilo drugi dan ob petih zjutraj, ko so se zbrali farani v domači cerkvi kljub slabemu vremenu. Najlepše je donela nova himna sv. Vaclavu. Za ves obilen trud v 37 letih v naši fari, naj mu Bog povrne še s tako krepkim zdravjem kot do danes. — Ravnokar so se začele tudi širiti govorice, da dobimo nazaj svojo občino. Hvala Bogu! Tudi pri nas se bodo začele popravljati krivice. Toda o tem še pozneje kaj zanimivega!

Školja Loka

Začetek gledališke sezone. Drama »Kadar se utrga oblak« je privabila mnogo občinstva v Prosvetni dom. Pred pričetkom igre je imel nagovor na zbrano občinstvo g. dr. Tine Debeljak, ki je v klenih besedah obrazložil pomen prosvetnega dela ob priliki otvoritve nove sezone ter predstavljal novo slovensko dramo domačini Joke Zigon. Snov igre je vzeta iz naših krajev ob priliki velike povodni leta 1926, ki je prizadejala toliko gorja našemu ljudstvu. V krasnih dialogih nam je podala vso moralno razvrstitev bogatega gruntarja Kalana, ki ga je ob koncu doletela pravična kazen. Pri igri, ki je bila obenem krstna predstava drame, je bil tudi osebno navzoč avtor g. Joka Zigon, ki je podaril s tem delom nekaj svojčrtnega slovenski javnosti. Občinstvo ga je nagradilo z navdušenim aplavzom in s tem dokazalo, da zasluži njegovo delo, da ga vprižore tudi drugi odri. Da so bile vloge krasno porazdeljene med naše najboljše igralce, ni treba posebej omenjati, kajti to je izprevidel lahko vsak, ki se je predstave udeležil. Naše posebno priznanje gre ob tej priliki režiserju g. Viki Guzelju, ki je z izborno režijo brez dvoma v veliki meri pripomogel k takemu in tolikemu uspehu.

Gospodarstvo

Povečanje vlog pri den. zavodih

Iz pravkar objavljenega mesečnega poročila Narodne banke posnemamo, da so v dobi od 1. junija do 1. julija narasle hranilne vloge v naši državi za znatno vsoto 148 milijonov dinarjev, kar je napredek, kakor ga že dolgo časa nismo zabeležili. Tudi v prejšnjih letih je bil zabeležen prirastek vlog v mesecu juniju. Toda, če upoštevamo, da nekateri zavodi na koncu junija pripisujejo polletne obresti, potem so prav za prav v prejšnjih letih vloge nazadovale. Letos pa je prirastek vlog tako velik, da ne moremo več govoriti o samih obrestih, ki so povzročile ta prirastek, ampak o dejanskem dotoku novih vlog. Na koncu junija 1936 so znašale vloge 10.540 milijonov.

Naslednja tabela nam daje pregled vlog po skupinah zavodov (v milij. Din):

	Poština in DHB	20 veleb.	ostali zavodi	skupno
1. julija 1934	1650	3289	3971	9.910
1. julija 1935	1919	3154	5227	10.300
1. julija 1936	2097	3069	5374	10.540

Pripomniti je, da v statistiki Pošte hanilnice in Drž. hip. banke niso upoštevane vloge na tek. računih pri DHB, ki so bile vpeljane aprila leta 1935. Pač pa so te številke upoštevane v skupni vsoti vseh vlog od aprila 1935 dalje.

INDEKS CEN V AVUGSTU 1936.

Po podatkih Narodne banke je indeks cen na debelo narasel v avgustu v primeri z julijem od 65,6 na 66. Posamezne skupine izkazujejo naslednje gibanje:

	avg. 1935	julij 1936	avg. 1936
rastlinski proizvodi	67,6	60,9	60,8
živina in proizv.	53,1	61,1	62,6
mineralni proizvodi	80,0	80,6	80,8
industrijski proizv.	66,4	67,5	67,6
skupni indeks	64,8	65,6	66,0
cene na drobno			
Belgrad	78,7	77,1	77,7
Ljubljana	81,0	84,2	83,2

Kliring s Francijo in Švico

Narodna banka je izdala v zvezi z devalvacijo francoskega in švicarskega franka pod št. 213.750 z dne 2. oktobra t. l. sledeče odredbe:

1. Vsa vplačila, ki bo bila izvršena na zbirni račun v Parizu odnosno v Curihi d vstevši 26. septembra 1936, se bodo izplačala po tečaju francoskega odnosno švicarskega franka, ki je veljal pred ustavitvijo notiranja teh dveh valut na mednarodnih borzih.

2. Za vplačila, ki so bila izvršena v Parizu in Curihi na zbirni račun Narodne banke od 28. septembra t. l. dalje, se bodo vršila izvoznikom izplačila po tečaju navedenih valut, ki bo veljal na dan izplačila.

3. Izjemoma si bo Narodna banka prizadevala, da vzame v blagoklonjeno razmatrivanje prošnje onih izvoznikov, katerih blago je prestopilo jugoslovansko mejo do 28. septembra t. l. V takih primerih naj se izvozniki, ki bi prejeli protivrednost po novem tečaju, obrnejo na Narodno banko s prošnjo za popravilo tečaja. Prošnji naj se priložijo izvozni dokumenti (izvozna carinska deklaracija, tovarni listi in sl.) in ostali dokazi, iz katerih bo razvidno, kdaj je bilo blago dejansko izvoženo. Na izvozni deklaraciji sami pa naj izvoznik pisмено potrdi, da se dotični izvoz nanaša na sporno kliringno izplačilo.

Uvoz lesa v Italijo

Po odobritvi ministrstva za korporacije v Rimu sta osnovali Federacija trgovcev z lesom in Federacija industrijcev lesa medfederalni odbor za razdelitev kontingentov lesa, ki se bo uvažal v Italijo. Ta odbor je začel z delom in se v svojem delu drži navodil državnega podtajništva za promet in devize. Uvozni kontingenti se bodo razdelili med posamezne uvoznike na podlagi količin, katere so ti uvozniki uvozili v letih 1933, 1934 in 1935. Pri tem bo upoštevana Italijanska družba za uvoz lesa, ki je bila osnovana na koncu lanskega leta, kateri se pripisuje monopolni značaj za uvoz lesa. Italijanski uvozniki lesa so morali do 10. avgusta predložiti vse fakture in dokumente o neposrednem uvozu leta 1933, 1934 in 1935, istočasno pa so morali predložiti prošnje za uvoz v četrtem četrtletju letos z navedbo tarifne postavke, količine, kakovosti, izvora in vrednosti blaga. Uvozni kontingent, ki bo za vsako državo določen četrtletno od državnega podtajništva za promet in devize, ki ga da na razpolago Federaciji trgovcev z lesom in Federaciji lesnih industrijcev, odn. njihovemu med-

Indeks cen na drobno v Ljubljani

Zaradi raznolikosti v gibanju indeksa cen v posameznih važnih središčih naše države je začela Narodna banka v svojih mesečnih poročilih objavljati tudi indeks cen na drobno v Belgradu, Zagrebu, Ljubljani in Skoplju. Doslej je objavila samo indeks cen na drobno v Belgradu, in sicer je vzela za podlago leto 1926 kot 100, obsegal pa je ta indeks cen na drobno 100 predmetov, od katerih je bilo 65 živilskih predmetov, 20 predmetov za obleko, 8 predmetov, oz. cen za kurjavo in razsvetljavo ter 7 raznih predmetov, oz. eluznosti.

Novi indeks cen na temelji na cenah leta 1930 kot 100, obsega pa samo 50 predmetov, ki jih obsega važnejši, ker obsega vso državo po najvažnejših središčih.

V glavnem se iz indeksa cen vidi, da je bilo gibanje precej enako v tendenci. Vidi pa se iz primerjave tudi, da je Ljubljana doživela po l. 1930 največji dvig cen na drobno, če izvajamo Skopje, kjer je dvig cen bil še večji. To kažejo naslednje številke indeksa za avgust 1936: Belgrad 77,7, Zagreb 80,1, Ljubljana 83,2, Skopje 84,7. Še bolj dokazuje našo drditev, da so cene v Ljubljani bolj narasle, tudi primerjava avgusta prejšnjega leta. Gibanje indeksa cen v Ljubljani je bilo naslednje:

	1934	1935	1936
januar	81,8	77,9	86,8
februar	82,4	77,6	86,1
marec	80,6	78,2	86,1
april	80,8	81,1	87,8
maj	80,8	82,8	87,1
junij	79,9	83,9	87,8
julij	79,5	84,1	84,2
avgust	79,6	81,0	83,2
september	79,1	82,1	
oktober	79,3	82,8	
november	80,3	84,6	
december	80,2	84,1	

federalnemu odboru. Ta odbor potem dodeli dodeljeni kontingent posameznim uvoznikom na podlagi količin uvoženih v zadnjih treh letih.

Trgovinski promet z Italijo.

Trst, 5. oktobra.

Pokrajinski svet korporativnega gospodarstva v Trstu je sporočil, da so bile z ministrsko uredbo urejene smernice za trgovino med Jugoslavijo in Italijo na temelju novega kliringa. Tako so po ministrskem dekretu razveljavljene vse omejitve, ki jih vsebuje medministrska naredba od 11. novembra 1935. Kar tiče kontrole, ki jo morajo izvajati carinske oblasti, veljajo redni predpisi. Dovoljen je uvoz na zalogo in za komisijsko prodajo proti predložitvi posebnih dovoljenj za ta uvoz.

Dovoljene so tudi zasebne kompenzacije. Za taka posebna dovoljenja se morajo pri carinski deklaraciji vpisati vse posebne predpisane podatke, po katerih je Instituto Nazionale dovolil kompenzacije.

Za dobo od 12. novembra do 30. septembra 1936 veljajo za uvoz prijave, kakor da bi bile vlozene za kliring po vzoru št. 2 pri italijanskih carinskih oblasteh pri pooblaščenih denarnih zavodih in za izvoze, ki so bili izvršeni v tej dobi.

Narodna banka je prodala vse devize za zlato Nobene izgube radi devalvacije

Najnovejši izkaz Narodne banke za 30. sept. kaže tele glavne postavke (vse v milij. Din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 22. september 1936):

Aktiva: zlato v blaginjah 1.476,9 (+ 2,5), zlato v inozemstvu 75,9 (+ 18,7), valute — (— 0,4), devize — (— 18,55), kupna podlaga 1.552,8 (+ 2,5), devize izven podlage 573,54 (— 2,7), kovani denar 325,9 (— 24,14). Posojila: menična 1.419,9 (+ 3,3), lombardna 250,85 (+ 0,9), skupno posojila 1.670,65 (+ 4,2), razna aktiva 671,1 (+ 10,4).

Passiva: bankovci v obtoku 5.250,2 (+ 142,05), obveznosti: drž. terjatve 13,39 (— 1,77) žiro 738,8 (— 72,5), razni računi 747,5 (— 72,9), skupne obveznosti po vidu 1.499,74 (— 147,14), obveznosti z rokom 50,0, razna passiva 302,04 (— 4,165). Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 6.750,0 (— 5,1), skupna podlaga s primom 1.995,38 (+ 3,2), zlato v blaginjah s primom 1.897,8 (+ 3,5), odstotek skupnega kritja 29,56 (29,49), od tega samo zlato kritje v blaginjah s primom 28,11 (28,04).

Iz tega izkaza je razvidno, da je naša Narodna banka v celoti prodala svoje devize izven podlage ter jih pretvorila v zlato. Se v prejšnjem

izkazu smo imeli največ francoskih in švicarskih (frankov) deviz za 18,55 milj. in valut za 0,4 milj. Din. Zaradi pretvoritve deviz in valut v zlato je naš zlati zaklad naravnost narasel za 2,5, še bolj pa je narasel naš zlati zaklad v inozemstvu (za 18,73 milj. Din).

Na drugi strani se vidijo posledice ultimata v naraščanju obtoka bankovcev, zmanjšanju žirov in drugih računov. Zaradi zmanjšanja obveznosti po vidu se je kritveno razmerje izboljšalo.

Uspeh sadnega sejma v Mariboru

Maribor, 5. oktobra.

Sedaj se že lahko trdi, da se je tudi II. sadni sejem v Mariboru končal s prav tako lepim uspehom kakor lanskoletna prireditel, dasi se je vršil pod mnogo neugodnejšimi okolnostmi. Predvsem je vplivala letošnja slaba sadna letina, da ni bilo mogoče izvesti sejma v večjem obsegu. Vendar je bilo razstavljenega toliko sadja, da so kupci v polni meri prišli na svoj račun. Prodano je vse izloženo sadje, dosežene pa so znatno višje cene, kakor vladajo na trgu. Tako je šla vsa partija »kanadke« po 5,30 din za kg ter so bile prodane deloma na Dunaj, deloma v Pariz. Na Francosko so šle kanadke letos prvič v originalnih jugoslovanskih zabojih kot jugoslovanski proizvod. Vse prodano sadje je dobilo tudi znamko »Mariborski sadni sejem«, ki se zna uveljaviti v naši sadni trgovini sploh kot kakovostna znamka. Najbolj se postavljajo na sejmu šentpeterski sadjarji, ki so se pokazali letos kot pravečarji čarovniki v sadjariji. Vse naokrog št. Petra pri Mariboru je uničila peronospora in druge bolezni vso letino jabolk, v št. Petru pa so si znali napredni sadjarji svoje sadovnjake z umnim oskrbovanjem obvarovati škode ter so pridelali tako sadje, da ga obiskovalci razstave upravičeno občudujejo. Povsem pravilna je bila odlična ocena, ki jo je prejela šentpeterska sadjarska podružnica pri ocenjevanju razstavljenega sadja. Prav dobro očno so dobile tudi podružnice sadjarskega društva v Framu in banovinska vinarska in sadjarska šola v Mariboru, dobro pa podružnice od Sv. Jurija ob Pesnici, Sv. Benedikta v Slov. gorah in Sv. Lenarta. Šentpeterski sadjarji so napravili sedaj tudi zelo dalekosežen sklep: zgradili si bodo pri št. Petru za družno skladišče, v katerem bo kupeem na razpolago celokupno pridelano sadje članov, tako da bo odpadlo mešetarjenje in nakupovanje po domovih ter se bodo jabolka lahko kar na lieu mesta prevzela. Če b uspel poskus v št. Petru, mu bodo najbrž sledile še druge podružnice Sadjarskega društva.

Prav lep uspeh je dosegla tudi razstava štajerske kokoši. Mnogi rejci so svoje živali prodali, drugi so imeli zopet ugodno priložnost zamenjave, vsi razstavljalci pa so navezali dobre stike z interesi, tako da bo uspeh tudi pozneje viden. Laskavo priznanje pa je dobilo mariborsko kurjejsko društvo iz Londona. Te dni je prispelo na podlagi razstave v Leipzigu naročilo za večje število plemenskih kur in petelinov štajerske pasme za Angleško.

*

Sodna komisija za prenos nepremičnin. Ljubljana spada v takozvani 50-kilometerski obmejni pas, v katerem veljajo posebna določila za prenos lastniške pravice do nepremičnin od ene na drugo osebo. Za inozemce, ki skušajo nakupiti zemljo v naših krajih je potrebno posebno odobrenje ministrstva notranjih zadev in ministrstva za vojno in mornarico. Člen 35 finančnega zakona za l. 1936-37 pa je določil, da mora kupne pogodbe o nakupu zemljišč in posestev, ki so sklenjene med našimi državljani odobriti posebna »komisija za odobravanje prenosa nepremičnin pri okrajnem sodišču v Ljubljani.« To komisijo tvori: slarščina okrajnega sodišča g. Jakob Jerman ali njega namestnik g. Ferdinand Merala, dalje odposlanec upravne oblasti I. stopnje, za mesto zastopnik ljubljanske občine, za okolico pa zastopnik okrajnega načelnstva ter župan ali občinski odbornik dočlene občine, v kateri je bilo posestvo kupljeno. Praktično je sedaj za vsakega kupca, da se izkaže pred komisijo z dokumenti o našem državljanstvu. Mnogi imajo silitosti, ker ne vpoštevajo teh novih predpisov in ne morejo doseči hitrejšega prepisa posestva na svoje ime.

Dobava: Dne 9. oktobra bo v intendanturi Štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani objavljena licitacija za nabavo 5.000 parov smučarskih

Krfa in Dardanel. Po zvezah v Carigradu je dobil ruski potni list ter pod rusko zastavo po Črnem morju došel v Odeso. S tem pa se kronika tudi neha.

Knjiga nima velikih potopisnih ambicij, prav malo je v njej prirodne ali narodopisne eksotike, etnografskih posebnosti in pokrajinskih orisov — to, kar nas posebno zanima pri vsakem potopisu. Veega tega v knjigi ni, kar pa je, je povzeto — vsaj tak vtis imam — po Baedekerju, kajti podano je suho, brez osebnostnega dotika. Tako so zanimive črnogorske poti od Cetinja do Nikšića — to je 100 km! — opisane z enim samim medlim stavkom, dočim so opisi Krfa, Aten in Carigrada otpljivo iz drugih knjig. Vsa knjiga je resnično samo »kronika anegdota«, ki jih je on sam doživel, in nič več, zato jo moramo smatrati za avanturistično autobiografijo, ne za potopis. In tako skromno kramljanje o svoji preteklosti, ki je bila burna in zanimiva, je tudi namen kroniki, ki bo gotovo v svojih nadaljevanjih gotovo bolj zanimiva. Pač pa so zanimiv kulturno-zgodovinski material reprodukcij razglednic, ki so bile tipične za predvojna leta ter kažejo nazorno nošnje in navade ter okus ljudi izpred trideset let.

*

Kocbek v Slovaščini. — Zadnja številka slovaške katoliške revije »Pravda« (št. 7) prinaša naš prijatelj Klemen Geraldini pesniški prevod Kocbekove pesmi: Zemlja (Zem) iz zbirke »Zemlja«. Ob tej priliki bi želeli, da bi g. Geraldini počasi prevedel zbirko slovenskih modernih pesnikov ter jo morda izdal v zbirki »Pravda«, ki izdaja zanimive knjige iz svetovnih slovestv. Iz druge vsebine te številke opozarjamo na zanimiv članek J. E. Bora o »metodi literarne vede«, v kateri se ozira tudi na Kelemenovo »Literarno vedo«. Dr. Lepčak prinaša toplo studijo o mladosti Ernesta Peicharija. Bogat je zlasti kritični del.

Kulturni obzornik

O slovanskih rokopisih na Sinaju

Kot ponatis iz »Bogoslovnega vestnika« (št. 3) je izšla zanimiva razprava »Staroslovanski rokopisi v sinajskem samostanu sv. Katarine« prof. dr. S. n. o. ja, ki se je letos delj časa mudil v sveti deželi, da preštudira ves znanstveni material svoje stroke. Oktobra l. 1935 je obiskal tudi samostan sv. Katarine na Sinajski gori (2223 m) v družbi znanstvene ekspedicije rimskega »Bibličnega zavoda«, da vidi svetovnoznano sinajsko biblioteko, kjer je med 4000 rokopisi shranjenih tudi okrog 40 starih slovanskih rokopisov. Dr. Snaj opisuje najprej okoliščine ter pot, po kateri je šla karavana proti cilju ter erčenje z menihi in knjižničarji, ki so mu pokazali največjo dragocnost knjižnice Codex sinaiticus (sirski prevod evangelijev iz 2. oz. 3. stol. po Kr.) Natančneje je iz želel ogledati staroslovanske rokopise, iz katerih si je napravil več izpisov ter si preskrbel tudi okrog 100 fotografij. Toda prej kot hoče podati znanstvene rezultate svojega obiska, opiše zgodovino samostana (cesar Justinijan), njihov razkol ter ustanovitve in pomen knjižnice. Nato opisuje obiske evropskih znanstvenikov, ki so raziskavali knjižnico od XVIII. stol. dalje ter rezultate njihovih dožnanj. Tako poda pregled do sedanjega dela na katalogizaciji knjig ter njihovi znanstveni raziskavi. Staroslovanskim rokopisom je posvetil obdelavo posebno poglavje, ter podaja natančen seznam rokopisov, kakor ga je sestavil l. 1870 arhimandrit Antonin, ter dožnanja nastopnih slovanskih raziskovalcev. Kot glavni rezultat pa sledi zadnje poglavje, kjer natančno opiše današnje stanje teh slovanskih rokopisov, ki je ponekod drugačno, kakor je dozdaj veljalo po Antoninu. Tako ugotavlja, da je najmanj 41 rokopisov,

ter nekaj ducatov pergamentov, ki jih še nihče ni videl, o katerih pa dr. Snaj veruje, da so v knjižnici kje založeni, pa se bodo še odkrili, kajti menihi se zavedajo, kaj pomeni zanje knjižnica. Vendar pa akoraj aprioristično trdi, da kaj novega ti rokopisi v biblioteko ne bodo prinesli, pač pa lahko — alavistički! Tako ugotovitve, ki jih je dr. Snaj podal o Sinajski knjižnici zanimajo tudi širši forum, ne samo teologov, ter zato poročamo o njih. Pomenijo namreč zelo važen dosežek k problemom, ki zanimajo širše občinstvo, kakor pa samo bralce odlične slovenske teološke znanstvene revije.

Radioj Peterlin Petruška: Ahasverjeva kronika

Znani slovanski literat Radioj Peterlin Petruška, urednik »Odmovov« znan kot Ahasver-popotnik v slovanski književnosti, ki je dvajset let taval po svetu, po Rusiji in drugod, kamor se je zatekel kot dezertir iz avstrijske vojske, je zdaj v posebni knjigi izdal I. del svoje »Ahasverjeve kronike«, ki je že preje izhajala v podlistkih »Pohoda«, in jo naslovil: »K matuški Moskvi!« Izbral si je motto: Jaz pa pojdem po svetu kot brat naš cigán — kot Ahasver od mesta do mesta. V tej »kroniki« opisuje svojo pot iz ljubljanske kurkranke, kjer je Petruška drugoval naši moderni Ketteju, Murnu, Zupančiču, zlasti pa Golarju, k vojakom v Dubrovniku, kakor je prihajal dezertiral v Črno goro ter se po enodnevem pobujanju vrnil v Kotor, spotoma pa se seznanil z uglednimi črnogorskimi velikani, ki so mu pozneje prišli še prav. Petruška je namreč po degradaciji in prestani ječi ter nekaj mesecev službe zopet vdružil pobegnil v Črno goro, iskal svojih znanec od Cetinja do Nikšića ter po njih zaslugi dobil državljanstvo črnogorsko in potni list za Carigrad, kamor se je podal preko Brindisija,

planinskih čevljev. — Dne 15. okt. bo v inženjer. oddelku štaba Dravske diviz. oblasti v Ljubljani objavljena licitacija za dozidanje šupe in popravilo XIV. objekta kasarne kralja Aleksandra I. Ljubljani. — Ravnateljstvo šum v Ljubljani proda na prvi pisemni licitaciji dne 8. oktobra v primeru brezuspešne prve, pa na drugi dne 19. oktobra, večjo množino mehkega tehnično porabnega lesa, izdelanega v režiji šumske uprave v Kranjski gori.

Borza

Dne 5. oktobra 1936.

Denar

Tečajnice naših borz so postale zopet popolne. Pojavili so se tečaji Amsterdam, Berlina, Curiha in Pariza.

V naslednjem podajamo nove notacije od dne 5. oktobra v primeri z zadnjimi notacijami 25. septembra, ki jih navajamo v oklepajih vse s primom: Amsterdam 2307,29—2292,67 (2058,15 do 2972,75), Berlin 1738,02—1751,90 (1753,48—1767,36), Curih 996,45—1003,52 (1424,22—1431,29) in Pariz 202,27—203,71 (287,96—289,40).

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling danes na ljubljanski borzi neznatno narasel na 8,44 do 8,51, na zagrebški borzi na 8,41—8,51, na belgradski pa na 8,4750—8,5750. Grški boni so beležili v Zagrebu 29,65—30,35, v Belgradu 39,40—30,10.

Angleški funt je nadalje čvrst ter je v Ljubljani beležil neupremenjeno 235 denar. v Zagrebu je narasel na 237,20—238,80, v Belgradu pa celo na 241 denar.

Španska pezeta je danes beležila v Zagrebu 4 blago.

Nemški čeki so v Ljubljani narasli na 13,78—13,98, v Zagrebu na 13,75—13,95, za sredo oktobra na 13,5850—13,7850, za konec oktobra na 13,50 do 13,70, za sredo novembra 13,3550—13,5550, za konec novembra pa na 13,42—13,62. V Belgradu so beležili 13,7433—13,9433.

Italijansko liro so nudili v zasebnem kliringu v Zagrebu po 3,20.

Ljubljana — Tečaji s primom

Amsterdam 100 hol. gold. 2292,67—2307,26
Berlin 100 mark 1738,02—1751,90
Bruselj 100 belg 728,45—733,51
Curih 100 frankov 996,45—1003,52
London 1 funt 220,55—222,61
Newyork 100 dolarjev 4301,01—4337,32
Pariz 100 frankov 202,27—203,71

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kom. zacij 3,285.045 Din.

Curih, Belgrad 10, Pariz 20,31, London 21,435, Newyork 434,75, Bruselj 73,10, Milan 33,50, Berlin 174,50, Dunaj 74, Stockholm 110,50, Oslo 107,70, Kopenhagen 95,70, Varšava 81,50, Budimpešta 85,75, Atene 3,90, Carigrad 3,45, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,45, Buenos-Aires 1,215.

Vrednostni papirji

Ljubljana, 7% inv. pos. 81,50—82,50, agrarij 47—48,50, vojna škoda promptna 358,50—360,50, begl. bvez. 66—67, 8% Bler. pos. 81—82, 7% Bler. pos. 71,50—72, 7% pos. DHB 84,50—85,50.

Zagreb, Drž. papirji: 7% invest. pos. 75—80, agrarij 48 den., vojna škoda promptna 354—369 (354, 360, 365), 8% Bler. pos. 82—82,50 (81,25, 81,50), 7% Bler. pos. 72—72,50 (71,25, 72,50), 7% pos. DHB 85,50—87, 7% stab pos. 80,50—82 (81,25). — Delnice: Priv. agr. banka 185—195, Trboveljska 172—178, Isis 10,35, Gultmann 25 den.

Belgrad, Drž. papirji: 7% inv. pos. 83 bl., vojna škoda promptna 355,75—356 (356,50, 355), nov. (355,50), begl. obv. 67,50—67,75 (67,50), 66,25—66,50 (66,25), 8% Bler. pos. 81,75—83,50 (81), 7% Bler. pos. 72,50 den. (71,25, 71,50), 7% pos. DHB 87 den., 7% stab. pos. (83). — Delnice: Narodna banka 6600—6700, Priv. agr. banka 189—191 (189, 182).

Zitni trg

Novi Sad, Pšenica (78 kg, 2%) bač. okol. Som. bor, okol. Novi Sad, bač., gorbač., srem., slav., juž. ban. 142—144, gorbanač. 143—145, bač. ladja Tisa, Begej 154—156, srem. ladja Sava 151—153, srem. ladja Donava 152—154, bač., ban. ladja Donava 153—155, bač. ladja kanal 152—154, oves 89—91, ječmen bač., srem. 64 kg 98—100, pomladni neizprem., koruza bač., srem. 97—99, ban. 94—96, moka bač., ban. 0g, 0gg 230—240, št. 2 210—220, št. 5 190—200, št. 6 170—180, št. 7 140—150, št. 8 100—105, srem. in slav. neizprem., otrobi bač., srem., ban. 75—77, bač. ladja 77—79. Tendence čvrsta. Promet srednji.

Slovenski pravnik (št. 9.—10.), prinaša sledeče razprave: dr. V. Grossmann: Kredite in kavcijske hipoteke, Aleksander Maklecov: Kriminalna sociologija in etika, dr. Drušković: Dileme vsled amnestije. Praktičnega pomena za naše juriste so odločbe Kasacijskega sodišča v civilnih stvareh, ki so pridejane kot priloga številki.

Priroda i život. — Pod tem naslovom je začel izhajati Turistični leksikon kraljevine Jugoslavije. Drugi zvezek zaključuje kraje in pojme, ki se končavajo na črko A, ter začneja s tistimi na B (od Baba do Bačina). Tu se lahko poučimo n. pr. Babji zob: (dravska banovina), oblikom i strminom naročito iztakniti vrh (1129) planine Jalovca, nedaleko od Bleda in Bohinjske Bele. Retko lep i prijaten vidič na Blejsko Jezero, dolinu Save, Bohinjsko Belu, Pokljuku i ostalo Triglavske gorovje. U unutrašnjosti svojo skrivno čuvstvo, kilometer i po dugačko istoimensu pecinu sa živopisnim stalaktitima, medju kojima se naročito ističe grupa »Kštenje na Savici«. — Nato so navedena pota, ki peljejo tja: 1. Iz Bohinjske Bele (prva 2. postaja od Bleda) po dolini Bohinjske Save; 2. iz Bleda preko vasi Mlino in Kupljenika, z lenimi razgledi na Bled in Karavanke. — Tako ta leksikon opisuje posamezne kraje, pa tudi ljudi, ki naj turistam zanimajo, na pr. Babič, slikar, ob katerem navaja, kje se lahko vidič njegova dela. Srbske stvari so tiskane v cirilici, slovenske in hrvaške v latinici. — Leksikon izhaja v posameznih številkah časopisa »Priroda i život«, ki izhaja v Belgradu (Mihajlova 18-18), ter stane letno 60 Din.

Kraljevski grad v Santanderju

Kdor pozna blaženo obalo Biskajskega zaliva in ob vznožju Kantabrijskega pogorja, je pač z bridkimi občutki bral poročila o krvavih bitkah za baskijska mesta severne Španije. Saj ima vsako baskijsko mesto svoje lepote, svoje posebnosti. — San Sebastian, elegantno morsko kopališče, kjer so bivali večinoma člani španske vlade in madridski plemiči, je vlemesto v minijaturi, imelo je 75.000 prebivalcev in je zdaj radi pustošenja rdečih pač največ trpelo. Zato je razumljivo, da Baski nočejo, da bi doletela ista usoda lepo, ponosno mesto Bilbao, ki je bogato tvorniško in trgovsko mesto, ki ima tudi svoj dragulj — in sicer prekrasno kraljevo palačo ob morju, Palacio de la Magdalena.

Santander je ljubko mesto, ki je radi prostorne luke videti večje, kot je (83.000 prebivalcev). Gavna cesta, Paseo del Pereda, se more kosati z različnimi sprehajališči svetovnih mest. Seveda ima tudi Santander, ko vsa španska mesta, zanimive srednjeveške stavbe in veliko areno, kjer so bile vsak teden bikoborbe.

A vsi ti vtisi splahnejo spričo spominov na kraljevo Palacio de la Magdalena, kjer sem bival štirinajst dni. Na treh straneh se zaginjajo valovi neskončnega oceana v majhni, strmi in le z ozkim jezikom s celino zvezani skalnati polotok, kjer je na vrhu grad, nekdanje letovišče španskega kralja. Kraljevski grad je prekrasna, mogočna stavba, ki so jo sezidali v letih 1910 do 1922.

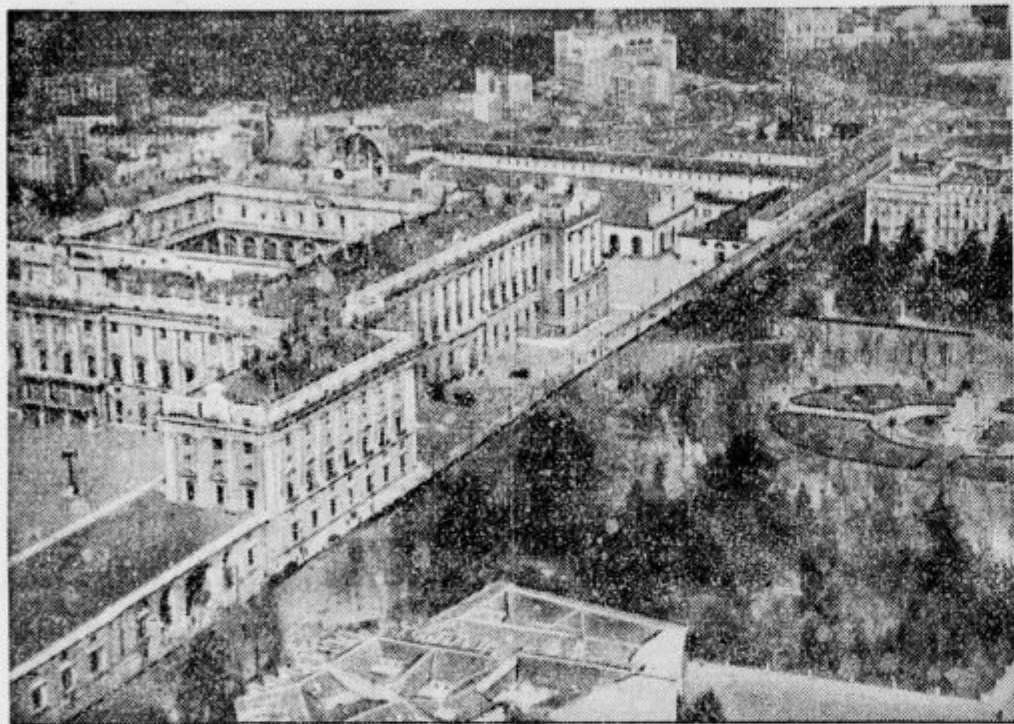
Ko se je kralj odpovedal prestolu, so iz spalnice, salonov, dvoran in soban odstranili le tisto pohištvo, ki je bilo zasbena last kraljevske družine. Vse drugo je ostalo. Ostale so dragocene preproge, z žametom in damastom prevlečeni stoli in zofe, s slonovino vložene mize, velikanske vaze in steklene omare in kristalna ura. Republikanska vlada je skrbno pazila na grad. Le v poletju so za dva meseca odprli grajske prostore, kjer so se tedaj zbrali mednarodni znanstveniki vsega sveta in so imeli svoja zborovanja.

Tri leta je obstajala mednarodna poletna univerza v kraljevskem gradu v Santanderju. Letos bi

morali biti četrti zbrovanje, a sredi bojnega meleteža je znanost utihnila. Švicarski stratosferni letalec, prof. P i e c c a r d, ki so ga bili za julij poklicali v Santander, je moral z mnogimi drugimi profesorji pobegniti v inozemstvo. — Poletna univerza naj bi pospeševala duševno sodelovanje španske in inozemske znanosti in ta smoter je tudi dosegla. Vsako leto naj bi se v kraljevskem santanderskem gradu zbrali najpomembnejši zastopniki kake znanosti, kjer bi kot gostje španske vlade, rešeni vsakršnih skrbi in dolžnosti, s svojimi španskimi tovariši preresetavali najbolj pereča vprašanja svetovne znanosti.

Kakih 20 do 25 profesorjev in 220 slušateljev, med njimi je bilo 70 članov najrazličnejših narodov, so tvorili veliko, duhovno družino. Skupno so obedovali, stanovali in se sprehajali. V gradu in velikem parku, v dvorinah in stanovanjskih sobah, na kopališču, tenišču, telovadišču — povsod je ktilo ubrano življenje te poletne univerze. Španski profesorji in dijaki (le starejši letniki) so nas očarali s svojo ljubeznivostjo, plemenitostjo, gostoljubnostjo, širokogrudnostjo in nam s tem lajšali skupno delovanje. Navzlic tujemu jeziku — predavali in govorili so le v španščini in francoščini — je bilo slehernemu gostu ko doma. Bridka je misel na to, kako je v teh mesecih kruto udarila usoda veliko mojih španskih tovarišev znanosti, ki so bili vsi krasni ljudje in ki jih je zdaj že toliko padlo rdečim v roke, ki so jih mučili in postrelili.

Otoka miru ni več, Santander je pozorišče grozotne državljanske vojne. Še stoji ponosni visoki grad ob morju in upati je, da ga bodo beli Baski varovali spričo svojih anarhističnih sodrugov, saj ne bi imela nobena republikanska vlada nikoli toliko denarja, da bi še kdaj postavila tak grad. Če ga bodo beli dobili v roke, tedaj moremo pričakovati, da bo Palacio de la Magdalena spet nekoč to, kar je bil tri leta dolgo: kraj pokojnega, duševnega dela. A če bodo zmagali anarhisti, tedaj se bo grad nemara spremenil v ruševine, kot so se slavni toleški Alcazar in toliko veličastnih, dragocenih španskih katedral. (Dr. Tumirz.)

Pogled z letala na špansko glavno mesto Madrid, ki bo skoraj pozorišče krvavih bitk.

Žuželke - izvrstne organizatorke

Nobenih živali ni toliko kot žuželk in med njimi je spet največ takih skupin, ki imajo poseben dar za tvoritev držav. Naravnost čudovito je, kaj zmorejo čebele in mravlje! Ze od nekdanj so znane zaradi svoje bistrosti. Zlasti mravlje slovejo zaradi organizatorične darovitosti, saj so zmogne pripraviti si kar cele obrate, da z njimi zagotovijo svojemu potomstvu in sebi dovolj živeža. Znano je, da imajo mravlje svoje »mlekarko«, kjer so listnate usice njih krave in ki jih izločki jako prija mravljam. Te krave seganjajo na pasu, to se pravi, priskrbijo jim pašnikov, varujejo jih sovražnikov in se tako oskrbujejo s sladkim sokom.

Termiti imajo nasade za gobe. — Tropske mravlje, predvsem razne vrste termitov, ki spadajo sicer k jako preprosti skupini žuželk, ki pa vendar kažejo zmožnosti in tudi zmisel za tvorbo države, izrabljajo drugačen vir preživljanja prav na prefrigan način. Ondi, kjer so termiti, so tudi neke gobe, ki rastejo le v gnezdiščih mravelj in termitov. Te gobe imajo termiti neznansko radi, a ne čakajo na to, da bi gobe slučajno kje našli, marveč prav skrbijo, da se večkrat in redno nasitijo z gobicami. Gojijo si posebne nasade gob, prav tako kakor ima človek šampinjone v kletih. Za

svoje gobice si termiti gradijo posebne rove, gnojijo prst z blatom in prinašajo vanje dele gob, da se morejo gobice razmnožiti.

Kako so v čebelnjaku službe razdeljene

Živali, ki živijo v taki urejeni državi ko čebele, imajo brez dvoma dosti skrbi, ki so drugim bitjem popolnoma neznane. Zato je važno, da so v njih državi lepo razporejene službe, sicer bi nastala zmešnjava in bi ne uspevalo nobeno delo. In zares je v panju vse »ko na žnorce«, nobenih napak ni, vsa dela so opravljena in vsaka živalca natančno vé, kaj mora delati. Sleherni čebelnjaki je že prirojeno, kakšno delo mora opravljati vsak dan svojega življenja. Čebela živi povprečno 35 dni. (Kraljica je veliko starejša.) — V teh 35 dneh mora čebela-delavka opravljati različna dela in mora najprej dovršiti svojo vaješko dobo.

Cebelica, ki pravkar pride na svet, mora znati najprej pospravljati. Zato očisti celice v satovju, kamor nato kraljica zleže jajčeca. — Ko je tri dni na svetu, je za postrežnico, to se pravi, streči mora ličinkam, jim donasati medu iz posebnih shramb Sele, ko je »stara« šest dni, pripravila hrano za ličinke s svojo slino. Ko opravi službovanje otroške pestunje in dojilje, jo pozovejo za šest dni na službo čuvarice. Tedaj sme tudi že v svet na poskusne polete. In 18. dan svojega življenja in do smrti je za nabiralko medu. Zanimivo je, da vsaka čebela svoje delo kar podeduje. Vsaka čebela začne najprej pospravljati. Tudi če jo vzamemo iz panja in jo šele čez nekaj dni damo spet v panj, bo ondi začela delati tisto, kar mora delati prvi dan, ko pride na svet. Torej za čebelo ni pomembna starost, marveč vrsta dela.

Mravlje zamudijo kosilo.

Žuželke imajo izvrstno razvit čut za čas. Na tem področju so v poslednjih letih delali različne težke in dolgotrajne poskuse, ki so pokazali čudovite uspehe. Če navadimo čebele ali mravlje s prehranjevanjem na določene čase, si te čase zapomnijo in že kmalu pridejo prav točno k južinam. Treba se je držati ritma na 12 ali 24 ur. Žuželkam so dajali sladkorni sirup in ga postavili na posebne steklene ploščice. Zaznamenovali so jih s črnimi pikami ali jim nalepili papir štanjoli, da so jih laže nadzirali. Ker se je posrečilo navaditi živalce na določeno uro, je nastalo vprašanje, ali si to uro tudi zapomnijo. Zatorej so mravlje z etrom ali s kloroformom opijajili. Pet ur so ležale v omedlevici. Nato so šle na delo in prišle točno h kosilu. Ker eter in kloroform vplivata na osrednji živčni sestav, so znanstveniki spoznali, da mravlje nimajo ondi čutila za čas. Če so pa dali v sladkorni sirup kako tvarino, ki pospešuje prebavo, n. pr. jodov tireoglobulin, so prišlele mravlje štiri ure prezgodaj h kosilu; a če so jim dali v sladkor kinina, so prišle tri in pol ure prepozno!

Dognali so torej, odkod imajo žuželke občutek za čas, ker se niso odzvale na snovi, ki so vplivale na živčna osredišča, pač pa na snovi, ki so vplivale na prebavo. Torej imajo mravlje občutek

Tlaka žensk. Boljševiška vlada v Rusiji seganja tudi ženske na težaka, moška dela, kakršnih v delavskem paradižu Sovjetov ne bi smeli imeti.

Karlisti

Prav izreden je bil slučaj, da je med špansko državljansko vojno (kakor so poročali časopisi) umrl Don Alfonso Carlos, poslednji poglavar moške linije hiše Bourbon in karlistični pretendent za španski prestol. Ta 87 letni mož je vseboval velik kos španske zgodovine. Bil je pristni španski vitez in splošno so vsi tega mnjenja, da bi bil vreden zasedi španski prestol.

V angleškem listu »Times« piše o njem dr. Tanager Borenus. Iz tega spisa posnemamo najvažnejše podatke o Donu Carlosu: Leta 1868 je Alfonso Carlos vstopil v špansko armado in je bil kmalu praporščak. Udeležil se je obleganja Rima, l. 1870, in pa obrambe Porte Pie. Z njim je izumrl poslednji častnik papeške armade iz tistih časov. Krog 1870 se je poročil z infantko Marijo des Neves, najstarejšo hčerko portugalskega kralja dona Miguela. Med prvo karlistično vojno, ki je trajala do 1876, se je boril v prvih bojnih vrstah in je bil junak mnogo drznih naskokov, zlasti pa se je odlikoval v bitki pri Alpensu in pri zavzetju Cuenca. V bitki ga je spremljala njegova neustra-

šena žena, ki so ji dali vzdevek »amazonka« in ki je v svojih spominih slikovito opisala karlistične armade. Prvi zvezek spominov je izšel pred dvema letoma v španščini.

Po končanih vojnah se je Don Alfonso Carlos umaknil iz javnosti in je bil na več potovanjih krog sveta, a inkognito je večkrat obiskal svojo ljubljeno Španijo. Delj časa je bival vsako leto v južni Franciji, kjer je iskal stikov s svojimi španskimi somišljeniki. — V Avstriji je imel dva gradova, na Dunaju palačo, ki mu jo je zapustil grof Chambord.

Don Alfonso Carlos je bil skozi in skozi plemič, jako odkritosrčen, preprost in dober. Predvsem pa je bil iskreno veren. Poslednji dogodki v Španiji so ga brdsko zadeli in dr. Borenus poroča o nekem njegovem, sedem strani dolgem pismu, ki je v njem še nekaj dni pred svojo smrtjo poročal o bojih v Španiji. Njegovi pristaši, karlisti, se spominjajo njega in njegove junaške žene, ki ga je z neomajno zvestobo spremljala na vseh potih življenja — z veliko hvaležnostjo.

Po zraku in po cestah! Ameriško vozilo, piteairn, ki vozi po zraku in po cestah in ga je moči izlaska sklopiti, da je navaden avtomobil.

Če hočete vedeti —

V Ameriki pokradejo vsako leto 250.000 avtov. Lani so ukradli v Ameriki 250.000 dragocenih avtov in jih tudi odposlali. Zavarovalne družbe so s tem izgubile 3560 milijonov dolarjev. Največ avtov naglo spremenijo in jih razpošljejo na Kitajsko, v Perzijo, Siam, na Norveško in še v druge države. V inozemstvu imajo tatinske zveze posebne delavce, ki brž odstranijo številke avta in jih nadomestijo z drugimi. Te zveze imajo tudi posebne tvornice s posebnimi stroji, ki poedine dele razčlenijo. Samo v Los Angelesu ne cvete kraja avtov. Ondi najdejo 95 odstotkov avtov, kar jih je bilo ukradenih, ker je ondi posebno osebje, ki pobirja tatvino avtov.

Drevo balza ima najlažji les. V Srednji Ameriki in Zahodni Indiji raste čudovito drevo, drevo balza, ki jako hitro raste in daje najlažji les. V petih letih zraste 15 m visoko in ima 30 cm debelo deblu, a listi so po 35 cm dolgi. Les je tako lahek ko plutovina (zamaški) in je zaeno jako raztezen in močan. Uporabljajo ga namesto plutovine za plave, plavalne telovnike in slično, a pred uporabo ga predelajo s parafinom. Les drevesa balza je zato tako lahek, ker so njegove celice jako tenkih sten in so napolnjene z zrakom, torej ne vsebujejo nikakih lesenih vlaken.

Jezero brez vode. Ze več let so pastirji iz Srednje Avstralije poročali o velikanskem močvirju, kamor se pogrezajo ljudje in živali. Takšna poročila so napolnila oba avstralska raziskovalca in učenjaka Cecilia Madigana in prof. Preskotta, da sta preiskala tisto pokrajino. Našla sta jezero, čigar površina je sličila zamrznemu arktičnemu morju, le da so tu namesto ledenih plošč — velikanski skladi soli, ki se jim vrhnje ploskve svetlojo ko zrcalo. O kakem močvirju ni bilo ne duha ne sluha in več milij daleč sta se peljala s svojim avtom po jezeru, ne da bi dobila kako močvirnato mesto. Posebnost tega kraja je še povečana s tem, da leži to jezero brez vode v kotlini, ki je obdana s 30 m visokimi, strmimi bregovi. Kakor meni prof. Prescott, je bilo tu kako prazgodovinsko jezero, ki je vanj pritekala voda iz pet mogočnih veletokov, ki so danes te še ozki jarki, ki so polni solnih raztopin.

V davnem Egiptu so bivali zdravniki s svojimi družinami v posebni hiši in vsak zdravnik je spadal h kakemu svečeniškemu zboru. Kdor je iskal zdravnika, ni šel k zdravniku, marveč v tempelj, kjer je moral vsak povedati, kakšno bolezen ima bolnik. Nato je predstojnik zdravniškega sveta

za čas — v želodcu! Če so dobile snovi, ki prebavo pospešujejo, so bile prej lačne; če pa snovi, ko kinin, ki prebavo zavirajo, pa so bile lačne kasneje.

Vse to nas uči, kako je življenje silno podrobno sestavljano in tudi, kako je znanstvo napredovalo in se nič več ne zadovolji z opisi poedinih živali, marveč skuša prodreti v njih, skoraj bi rekli, notranje življenje!

poiskal dotičnega zdravnika, ki se mu je zdel primeren za tistega bolnika. Ze tedaj so imeli zdravnike za poedine bolezni, strokovnjake, ki so zdravili le to in to bolezen.

„SLOVENEČ“ pred 60 leti:

V torek, 3. oktobra 1876.

Izvirni dopisi.

Iz Trsta, 29. septembra. Vkljub vsem vremenskim neizgledom in iz tega izvirajočemu zakasnenju v sezorjanju, začela se je v bližnji okolici vije trgovce. Gotovo je zdaj še prezgodaj, toda pri nas je že taka navada, da kedar pride navadni čas — kvaternica — bodi si grozdje zrelo ali ne, mora se potrgati. V zgornji okolici pa, kjer vse pozneje zori, bode trgatve šele za štirinajst dni, kar je gotovo bolj pametno. Trgatve ali bendima, kakor tukaj pravijo, ne bo povsod enaka, ker medtem ko imajo v nekterih krajih komaj polovico od lani in še manj, imajo drugod že več od lani; sploh pa in večinoma se mora reči, da letošnja bendima je veliko slabša od lanske. Vino bo tedaj pri nas še dražje, ker ceno že tako ni in tudi pri najboljše letini prav ceno ne bi bilo iz različnih vzrokov.

Razne reči.

— K obč. zboru goriskega pol. društva »Sloga« prišlo je nad 40 udov, samih županov in veljavnih mož. Razprava točk dnevnega reda bila je jako živahna in obveljale so vse točke. — Politični društvi »Soča« in »Gorica« ste se razdružili.

»Kako vam je všeč moja slika? To je znameniti bankir Dron!« — »Prav nič mu ni podoben! Saj nikoli ne drži rok v svojem žepu!«

»Držnic bikoborec. Vojak ljudske fronte: »Le kdo me bo rešil tega strašnega bika?« — (Zadaj za ograjo pa sedita Blum in sovietski Rus na varnem.)

K obč. volitvam v Loškem potoku

V nedeljo, 20. sept., ob pol 11 ponoči je prišlo v Birkovo gostilno na Hribu pet moških. V gostilni je bilo precej somišljenikov JRZ. Kolovodja došlih je izžival naše ljudi že v Retjah. Na Hribu so pa izživali, nesramno kričali »živijo komunizem« itd. Naši ljudje so na psovke dostojno odgovarjali. Ker je med tem nastopila policijska ura, je gostilničar goste spravil iz gostilne. Na cesti je imel omenjeni kolovodja v rokah odprt nož, ravnotako neki njegov somišljenik, drugi njegov tovariš pa poleno. Za to zločinski izživanje je dobil na cesti zaslužen kazen. Ta oklofutani izživač pa je še to svojo blamažo ovadil orožnikom in odlaga svoje bolečine v »Slov. Narod« z dne 23. 9. m. m. pod lažnjivim naslovom: »napad iz zasede« .

»V« Jutru in »Sl. N.« beremo bahaško pisano, da je nosilec mačkove liste Bartol Franc, posestnik, Travnik št. 13. Ker pa to ime ni preveč privlačno za potoške volilce, so pa njegovi agentje nabirali podpise in kandidate za svojo listo z lažjo, da je nosilec njihove liste neki gostilničar in posestnik iz Retji, ki bi s svojim imenom bolj vlekel na listo. S to lažjo so dobili nekaj naših na svojo listo. Sleparija se je pa kmalu izkazala. Prevarani volilci

so bili zelo ogorčeni, so takoj protestirali proti tako ogabni slepariji. Pride pa še hujše! Znano je, da si morajo naši ljudje iskati kruha s sezonskim delom po hrvatskih šumah. Mnogi so popolnoma odvisni od tega zaslužka in preživljajo s tem težkim delom svojo številno družino. Ker kandidatje JNS, mačkovi in komunisti ne morejo zmagati pri občinskih volitvah s poštenimi gesli, pa pretijo in grozijo, da naši volilci za prihodnjo zimo ne bodo dobili dela na Hrvatskem, ako ne volijo njihove liste. To početje se samo po sebi obsoja. Vemo, da so JNS z nesramnimi ovadbami po volitvah za časa Marušiča skušali odjedati kruh in to najrevnejšim delavcem; tako delajo ljudje brez vesti in poštenja! Pripomnimo, da je ta podla agitacija sama laž. Kdo pa pozna te pomočne in lažne agitatorje po Hrvatskem?! Vemo pa tudi dobro, da za temi ljudmi stojijo ovaduhli iz Placereje dobe, ki so našim ljudem z ovadbami in globami prizadeli toliko gorja in stroškov.

Zato pa še danes povemo, da bo kljub vsem tem in takim nepoštenim agitacijam 11. oktobra zmagala naša lista JRZ.

Kongres ferialcev v Skoplju

V nedeljo je bil v Skoplju kongres Počitniške zveze (F. S.), ene najstarejših dijaških organizacij

V carskem Skoplju, slavni prestolici carja Dušana, je bil preteklo nedeljo kongres organizacije, ki edina družni našo akademsko in srednješolsko mladino, namreč Počitniške zveze (Ferialnega Saveza).

V svečani dvorani osnovne šole Cara Dušana je otvoril kongres predsednik F. S. prof. Raško Dimitrijevič, ki je pozdravil zastopnika Nj. Vel. kralja in zastopnika ministra prosvete, ministra trgovine, ministra prometa ter druge pomembne goste. Takoj ob začetku svečane seje so delegati podružnic, ki so prispeili iz vse države, poslali brzojavke svojemu častnemu predsedniku Nj. Vel. kralju, knezu-namestniku Pavlu, kraljevima namestnikoma Stankoviču in Peroviču. Pozdravne brzojavke so bile poslane tudi gg. ministrom, s katerimi ima organizacija službene zveze. V svojem govoru je predsednik označil pomen Počitniške zveze, poudarjaljo veliko važnost polovanja za našega akademika in srednješolca; saj ravno potovanje je najbolj razširi mlademu človeku duševno zdravje. Organizacija pa, ki omogoča naši študirajoči mladini čim cenejše potovanje, je pa ravno F. S.

Iz tiskanega poročila, ki so ga prejeli vsi delegati na kongresu, posnemamo, da ima F. S. danes 19.130 članov, organiziranih v 236 podružnicah, ki se nahajajo skoro po vseh šolah v naši domovini. Poročilo, kjer člani prenočujejo na svojih potovanjih, je bilo v tem letu 79 v raznih krajih. Društvo izda letno nad 100.000 Din za prehrano svojih potujočih članov. Organizacija ima že svoje domove, v najbližji bodočnosti se bo pa gradil dom v Ljubljani in Zagrebu. Samo ti kratki podatki dokazujejo, da je F. S. danes velika in resna organizacija, ki služi v korist naši bodoči inteligenci in s tem svojemu narodu.

Bil je to šestnajsti v vrsti kongresov Počitniške zveze, drugič so se zastopniki dijaštva zbrali

v Skoplju, sedaj po štirinajstih letih so mogli videti velik napredek in bujno rast one male organizacije, ki je bila ob času prvega kongresa v Skoplju v l. 1922. šele v razvoju.

Svečani seji je sledilo delo kongresa, ki je poleg referata o turizmu in narodnoobrambnem delu v FS, ki ga je imel prof. Šedivny iz Maribora, obsegalo kritiko in predloge o notranji strukturi društva. Delegati so se zlasti zavzemali za znižanje članarine, povečanje ugodnosti na drž. železnicih in za uredbo demokratičnejših pravil. Ker obstoječa pravila predvidevajo imenovanje glavne uprave in oblastnih predsednikov (po banovinah) s strani ministrstva prosvete, so se mnogi zavzemali za sistem volitev. Ta akcija je bila začeta s strani akademikov in to vseh: iz Ljubljane, Zagreba, Beograda, Subotice in Skoplja, ki so sestavili in predložili posebno tozadevno resolucijo, v kateri zahtevajo uvedbo volitev in svoje zastopstvo v glavni upravi. V imenu akademikov je govoril v tej zadevi inž. Strojnik France kot delegat iz Ljubljane.

Kongres je bil zaključen s sprejetjem resolucije, ki obsega želje in zahteve članstva, izražene v teku debate na kongresu. V čast kongresistom je Narodno gledališče v Skoplju dalo južnosrbsko delo »Pečalbariz«, ki prikazuje življenje in probleme teh krajev.

Kongresu je prisostvovalo veliko srednješolcev in deset akademikov iz Slovenije, ki je bila relativno najbolj zastopana.

V naslednjih dneh so si udeleženci kongresa ogledali Skoplje in njega pestro okolico. Mnogi so se vračali po krasni poti čez zgodovinsko Kosovo polje. Marsikomu izmed mladih udeležencev bo nekoč postalo tudi to potovanje lep spomin na dijaška leta, danes pa je bilo prijetna sprememba suhe teorije v šoli in kratek pogled na resnično življenje tam zunaj.

Naznanila

Liubljana

1 Kino Kodeljevo igra danes, jutri in v četrtek ob 20.30 film »Junak nad junaki« (George O'Brien).
1 Zenski odtok Salezijanske prosvete na Kodeljevem bo imel drevo ob 20. redni sestanek s predavanjem o bl. Ani Mariji Taigi.
1 Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyršova c. 6; mr. Hočevar, Čolovška c. 62; in mr. Gartus, Moste.

Cerkveni vestnik

Kongregacija Marije Pomočnice za gospe pri sv. Jožefu prône danes v torek točno ob 5 popoldne spet s svojimi rednimi sestanki v kongregacijski kapeli. Skupno sv. obhajilo bo na dan reženvenke Kraljice v sredo jutraj ob pol 7. — Prosimo polnoštevilne udeležbe.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Torek, 6. oktobra: Zaprtje (generalna).
Sreda, 7. oktobra: Florentinski slamaik. Premijerski abonma.
Četrtek, 8. oktobra: »Tudi Leta bo nosila klobuke«. — Red Četrtek.
Petek, 9. oktobra: ob 15 »Prva legija«. Dijska predstava. Cene od 5 do 14 Din navzdol. Izven.

OPERA — Začetek ob 20.

Torek, 6. oktobra: Pod to goro zeleno... Premijerski abonma.
Sreda, 7. oktobra: Matija Gubec. Red Sreda.
Četrtek, 8. oktobra: Madame Butterfly. Gostuje tenorist Anton Drmot. Izven. Cene od 36 Din navzdol.
Petek, 9. oktobra: Zaprtje.

Mariborsko gledališče

Torek, 6. oktobra ob 20: Žiri mrtvec Red A.
Sreda, 7. oktobra: Zaprtje.
Četrtek, 8. oktobra ob 20: »Zorka«. Red B.
Petek, 9. oktobra: Zaprtje.
Sobota, 10. oktobra ob 20: »Prva legija«. — Premiera. Bloki.

Abonentje reda A in B imajo ta teden še svojo predstavo. Zato dvignite čim prej svoje izkaznice! Kdor se pa udeležuje se aboniranja, lahko ta še stori, vendar je v njegovem interesu, da to stori takoj, ker je letos zanimanje za abonma zelo veliko.

FRANC JAGER

tapetništvo

naznanja, da se je preselil v svoje lastne novo urejene prostore na Sv. Petra cesti št. 17. Za vsa v njegovo stroko spadajoča dela, ki jih bo tudi v naprej točno in solidno izvrševal, bo do nadaljnjega sprejemal knjižnice Mestne hranilnice ljubljanske.

Pridobivaite novih naročnikov!

Slovenska Krajina

Tišina. Naš gospod župnik in dekan Krantz Jožef obhaja danes, 6. oktobra, 25 letnico mašniškega posvečenja. Rojen je bil 10. maja 1889 na Čajti v »Burgenlandu«. Bil je kaplan 9 let v Soboti in že 14 let župniku na Tišini, med svetovno vojno je bil kurat. Pred kratkim ga je škofijstvo imenovalo za dek. upravitelja. Svoje župnije je krasno uredil, zlasti je vzgledna ženska Marijina družba. Ima res vzoren red v cerkvi. Ob srebrni sv. maši mu tudi mi iskreno čestitamo in želimo, da bi zdrav in vesel obhajal zlato sv. mašo.

Sobota. Naš ravnatelj g. Pregelj Rudolf nas zapusti. Gimnazija bo zelo čutila to vrzel. Bil je vedno strogo pravičen in zato ga je dijaštvo vzljubilo. Ob odhodu se g. ravnatelju zahvaljujemo in mu želimo veliko sreče na novem mestu v Mariboru. — Pouk na gimnaziji se je redno začel, le vsi se šudimo, da še vedno ni imenovan katehet. Prosimo ministrstvo, da kmalu imenuje kateheta.

Poizvedovanja

Izpuščena je bila v nedeljo na poti od Dragomlja do Snehberja temno-modra ženska jopica. Pošten najditelj naj jo izroči v uradništvu »Slovenca« ali pa lastnici Cerarjevi v Domžalah, Savska cesta 17.

Mala tableta z velikim učinkom nosi vedno BAYER-jev križ!
ASPIRIN
proti vsem bolečinam in boleznim, ki izhajajo iz prehlada.

Ogled je reg. pod št. B. 2362 od 19. XI. 1934

Sport

VII. balkanske igre v Atenah

In kljub temu se je v finalu plasiral na častno drugo mesto. Na 100 m sta se oba naša zastopnika Bauer in Kovačič plasirala za finale. Za Kovačiča je to še prav poseben uspeh saj je začel valed znane lanske bleisure in nato sledeče operacije šele pred kratkim trenirati. V finalu sta se umestila na četrto in peto mesto ter nam prinesla tri točke. Na 10.000 m je naš Bručan napravil vse, kar je bilo pri teh razmerah mogoče. S petim mestom je tudi on prispeval eno točko Jugoslaviji. Tu smo veči pričakovali. Naš drugi zastopnik Carič se ni uveljavil.

Organizacija bi morala biti boljša

V organizaciji bi moralo biti marsikaj boljše, ako bi hotel pisati o njej dobro. Kdor je videl berlinsko olimpijado in sedaj VII. balkanske igre, ta je moral biti nevoljen in ne po krivici. Južni temperament vročih Grkov menda ne dopušča, da bi šli v vsaki stvari do dna. Zato so bile hibe in vrzeli, katerih gledalci morda niso opazili, katere pa smo občutili tem boljše mi, ki smo aktivno sodelovali. Nekaj stvari so tudi kopirali po berlinski olimpijadi, — saj so imeli morda najboljšo voljo, — toda premalo temeljitosti. Program se tudi ni točno držal, ker drugače se ne bi smel tek na 10 km zavleči v popolno temo, da se niti tekačev ni videlo: poleg tega so pa proti koncu tega teka začeli ljudje uhajati na progo, da so močno ovirali posamezne tekače. Pričetožba proti tej točki bi bila na mestu; toda mi nismo hoteli delati iz tega vprašanja, ker na stvari dejansko ne bi nič spremenili; kajti vrstni red tak kakršen je v tej panogi, je bil zaslužen in pravično izvojen. Štafeta 4 krat 400 m pa je morala vsled popolne teme odpasti in so jo preložili na naslednji dan. Jutri napravimo izlet v Olimpijo, na športne prostore starih Grkov. I. K—r.

OD ATEN DO OLIMPIJE

Atene, 30. septembra.

Zamisel grške ahkoatletske federacije, da popelje vse udeležence VII. balkanskih iger v Olimpijo, kjer so se stari Grki borili v raznih telesnih vajah, je bila prav posrečena. Edino za aktivne lahkoatlete je bilo to potovanje precej neugodno, saj smo bili na vožnji vsega skupaj nad trideset ur. Prišli smo namreč a tega potovanja prav tako trudni nazaj, kakor tedaj, ko smo prišli semkaj iz domovine.

Iz Aten nas je proti večeru potegnil avto, katerega je stavila na razpolago grška zveza, in sicer za vsako narodnost po enega. V dobre pol ure smo bili v Pireju, v atenski luk, ki ima okrog 400.000 prebivalcev. Vse nas je gledalo, mladina se nam je pa kar nekako škodoželjno nasmejovala, češ, pa vas je le pri tekmarh premagal Mantikas, Kirakides in drugi. Sploh govore te dni vse Atene in bi rekel vsa Grčija samo o njihovih atletih, ki nastopajo. Najbolj priljubljen je Mantikas, ki ga ljudstvo skoraj božansko časti. Človek bi tega ne mogel verjeti, ako sam ne bi doživel. Ko se je na primer pojavil v nedeljo ta grški atlet v stadionu, se je zagnal vse stadion v huronski vik in krik v pozdrav Mantikasu, ki velja točasno res za grškega narodnega junaka. V Nemčiji, ki je znana po svojem velikem športnem udeleževanju in po svojih velikih športnih uspehih, se niti za časa svetovnih olimpijskih iger ni toliko govorilo in pisalo, kakor se na primer sedaj tu v Grčiji piše o VII. balkanskih igrah.

Iz Pireja nas je potegnil velik parnik v Egejsko morje in skozi Korintski prekop v Jonsko morje. Tja gredo smo se vozili ponoči, vendar je bila vožnja prav zanimiva in prijetna. Zanimiv je zlasti Korintski prekop, ki meri po vsej dolžini okrog 5 km. Ta prekop so napravili l. 1880, zato, da so dobili kratko zvezo med Egejskim in Jonskim morjem. Ogromno je bilo delo s tem prekopom. Dve družbi sta ga začeli graditi in sta morali obe predčasno končati delo, ker jima je zmanjkalo potrebnega denarja. Šele tretji angleški veliki družbi se je posrečilo ta prekop končati.

Takoj, ko se pride v Jonsko morje, leži na eni strani Korint, na drugi pa Lutrakija, ki je znana po svoji igralnici in kopališču. V zgodnjih urah smo se znašli v Patrakasu, kjer smo dobili zajutrjk. V mestu Pigrosso, ki leži blizu Olimpije, nas je pričakovalo tamkajšnje ljudstvo z županom na čelu, ki nas je pozdravil.

Olimpija — športni center starih Grkov.

Vlak se ustavi v Olimpiji in mi izstopimo. Človek se nehoti utopi v one čase, ko so se stari Grki

Staro železo

stare kovine: baker, cink, medenino itd. kupujejo po najvišjih dnevnih cenah
Strojne tovarne in livarne d.d., Ljubljana

Maneverska lokomotiva

(Verschublokomotive)

za normalni industrijski tir, rabljena a dobro ohranjena se išče. Ponudbe z označbo tovarne, leta zgradbe in detajlnim tehničnim opisom na tovarno »SARTID«, SMEDEREO.

zbirali okrog Jupitrovega in Junoninega templja, ko so se borili v palestrah, ko so tekmovali v stadionu. Lep je ta kraj, kjer je tekla zibelka športa, zlasti lahkoatletskega. Krasno lego ima in vse ugodnosti za gojitev športa. Nas so peljali v hotel, ki leži na grški nad staro Olimpijo. Tik pod njim pa stoji olimpijski muzej, kjer so shranjeni razni kipi, ki so krasili staro Olimpijo in katere so zgradili stari Grki. Vsak kip je umetnina zase, delo posameznih skupin pa je tako mojstrsko izvršeno, da si bolje ne moremo predstavljati. Jupitrov in Junonin tempel sta že precej razdejana, saj je čudno, da je tako dolga doba sploh še kaj pustila. Mimo Junoninega templja se pride skozi kamenit obok v stadion, kjer so se borili in tekmovali stari Grki. Tu je pa videti prav malo ostankov, kajti vse je močno zasuto z zemljo in tam, kjer so plavali, se pasejo sedaj ovce. Edino kameniti podstavek za start je dobro videti in tudi izdoline, kjer je moral stati pri startu vsak tekmovalec, so še zelo dobro ohranjene. Vse prostor je dandanes ograjen z žičnim plotom, v ospredju pa stoji žrtvenik, ki so ga postavili za letošnje berlinske igre in na katerem so pržili olimpijsko bakljo, a katero so tekli tekači od tu do Berlina k otvoritvi letošnjih olimpijskih iger.

Redka in revna naselja.

Na vsej poti od Aten pa do Olimpije so prav redka naselja in zelo revna. Tako primitivna so stanovanja tega podeželskega in bolj redko naseljenega prebivalstva, kakršnih pri nas v Sloveniji sploh nikjer več ne dobite. Hiše, če jih sploh smemo tako imenovati, so prav nizke in tenkih palčic, deloma tudi iz opeke, katere so obmetane z nekim ilovici podobnim blatom. V kolikor se je dalo videti, ima vsaka taka hiša samo po eno sobo, ki služi obenem kot spalnica, kuhinja, shramba in tudi kako živinče bo v nočnih urah notri shranjeno. Na čistočo tudi tu ne dajo dosti kakor po večini pri južnih narodih. Tudi ni takega reda pri železnici kakršnega smo pri nas vajeni: otroci skačejo po vlakih gor in dol in če potniki še niso vsi vstopili tudi malo počaka sprevedno osobje. Ena ali dve uri zamude jih tudi ne spravi iz ravnotežja.

Po isti poti smo se popoldne vrnili nazaj v Atene. V Patrasu, kjer smo vstopili na ladjo, nam je mestna občina priredila banket, na katerem je govoril župan, predsednik in podpredsednik medbalkanskega komiteja za lahkoatletske tekme. I. K—r.

Državne strelske tekme

V dneh od 20. do 26. septembra so se vršile v Beogradu državne strelske tekme, katerim je prisostvovalo 1540 članov in članic. Tekmovanja so je udeležilo tudi večje število naših strelcev iz Ljubljane, Maribora, Celja in Kranja ter so se relativno najboljšje odrezali.

Rezultati na posameznih tarčah so sledeči:

Tarča Cetinje: 1. Franjo Stavar (Slovenec) iz Sarajeva 258 krogov, 10. Cestnik Peter iz Maribora 249 krogov, 13. Franjo Per iz Ljubljane 246 krogov.

Tarča Kajmakčalan: Drugo mesto je osvojil Fric Blumer iz Celja z 72 krogi.

Tarča Split: Prvo mesto je dosegel Franjo Per s 467 točkami.

Tarča Avala: Prvi je bil Peter Cestnik iz Maribora s 382 točkami, osmi Franjo Per s 350 točkami.

Nered v SK Slaviji

Prejeli smo in objavljamo: Ni dolgo od tega, ko so se pripravili v vodilnem klubu Ljubljane, sedaj je pa na vrsti najmlajši klub Slavija, ki ima nered v svoji hiši. Kdo pa je kriv neredov v klubu? Vodstvo, ki ni zmoglo, da vodi klub do blagostanja in do uspeha.

Klub kakor je Slavija, ki ima vse pogoje za lep napredek, bi moral biti složen in gledati, da dobi zapet svoj ugled, katerega je imel. Kaj zahtevajo igralci? Oni zahtevajo, da odbor odstopi, ker je pokazal nezmožnost in nerazumevanje igralcev. Ti igralci in člani, ki so žrtvovali svoj prosti čas in svojo materialno pomoč, so sedaj izključeni. Zakaj? Ti člani ne dovolijo in si ne dopustijo diktatorskega stava poedinih odbornikov, ki nimajo pojma, kaj je klub in kaj je njihova sveta dolžnost.

Ti člani, ki so ustanovili klub, morajo na diktatorski postopek odbora zapustiti klub. Kaj je dolžnost odbora? Dolžnost odbora je, da odstopi in da pusti vodstvo kluba odboru, ki bo dostojno in uspešno vodil klub in upošteval želje in težnje članov.

Zato apeliramo na odbor, da odstopi ali da najde kakršenkoli izhod, tako da bosta obe stranki zadovoljni.

Nered se da zatreti le na ta način, da se povzročitelji neredov odstranijo iz kluba. J—o.

*

2SK Hermes, Seja centralnega odbora danes (torek) ob pol 20 v klubskem lokalu. Udeležba vseh odbornikov strogo obvezna, isto velja za načelnike sekcij.
SK Beka, Seja upravnega odbora se vrši v torek, dne 6. t. m. ob 20 v gostilni »Konzum« .

Pošljite naročnino!

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonsko 3 mm visoka pečilna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znakno.

Službo dobe

Gospodično

iz dobre družine sprejmeva kot vzgojiteljico k 4-letni deklici. Znanje perfektne nemščine pogoj, po možnosti tudi italijanske. Pismene ponudbe v upravo »Slov.« pod »Trgovska hiša« št. 14467. (b)

Starejša kuharica

ki dobro mešansko kuha, pri pospravljanju in pranju pomaga, zmožna nemščine, zdrava, z daljšimi pričevanji, dobi stalno službo poleg sobarice pri obitelji brez otrok. — Ponudbe »Gorenjsko 23« št. 14519 upravi lista. (b)

Pekovskega pomočnika

mladega in poštenega raznašalca kruha, s svojim kolesom, za dnevno pomoč — iščem za takoj. Sprejemam tudi vajenca z oskrbo po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14800. (b)

Mesarski pomočnik

in izurjena ženska za izdelovanje klobas se sprejmeta. Poljanska cesta 42.

Službe iscejo

Dobra kuharica

varčna, snažna in spretna, vajena mešanske kuharice ter vseh gospodinskih del, želi mesta k manjši družini. Ponudbe upravi »Slovenca« Celje pod šifro »Kdor išče, najde«. (a)

Trgovski pomočnik

železninarske stroke, pošten, agilen, dobi službo. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ljubljana« št. 14479. (b)

19 letno dekle

čedne zunanosti išče službo za natakarico ali zaposlitev k boljši družini, veča ročnega dela. Službo sprejme takoj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 14811. (a)

Agilen manufakturst

s 13 letno prakso, dober prodajalec, star 29 let, samski, vešč slovenskega, nemškega jezika, z dobri referencami, želi premeniti mesto. — Ponudbe prosijo upravi »Slovenca« pod »Agilen manufakturst« št. 14828. (a)

Obrt

Skungs

kakor tudi vse ostale kuharice prodaja, star 29 let, samski, vešč slovenskega, nemškega jezika, z dobri referencami, želi premeniti mesto. — Ponudbe prosijo upravi »Slovenca« pod »Skungs« št. 14828. (a)

Porestva

Hišo

6 sob, pritlikline, ograjen vrt 400 m², pri stadionu, prodam za 125.000 Din, od tega hipoteka Mestne 45.000 Din. Na željo in doplačilo tudi več vrta. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14525. (p)

Vajenci

Vajenca ali raznašalca

kruha sprejme pekarna Rape, Jezica. Prednost — lastno kolo. (v)

Vnajem

Odda se odvetniška pisarna

z inventarjem vred. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14810. (v)

Stanovanja

Podstrešno stanovanje

sobo, s kuhinjo in kabinom, oddam. Naslov v upravi »Slov.« pod 14648. (v)

Stanovanje

družinsko — takoj oddam za Bežigradom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14676. (c)

Trisobno stanovanje

z vsem komfortom se odda za 1. november. Gregorčičeva ulica 17b. (c)

Enosobno stanovanje

v vili, suteran, komfort, oddam. Šivic, Glinska 4. (c)

Oddam

več enosobnih in dvosobnih stanovanj ter veliko in suho skladišče. Polzve se na Sv. Petra cesti 17. (c)

Denar

Bančne, kreditne in denarne posle

kupoprodajo vrednostnih papirjev izposlujem najkulantneje takoj v gotovini.

AL. PLANINSEK, Ljubljana — Beethovnova ul. 14/1. — Telefon 35-10.

Zamenjajo se ali prodajo knjižice:

Ljudske posojilnice v Zireh, Hranilnice in posojilnice na Dobravi in Kmet, hranilnice v Ljubljani — za knjižice Ljudske posojilnice v Ljubljani, Hranilnice drav. banovine v Ljubljani ali Kreditnega zavoda v Ljubljani. Ponudbe pod št. 200/14813 upr. »Slov.« d

Pouk

Angleščina

na državni trgovski akademiji. Sestanek danes, v torek, ob sedmih. (u)

SOBE

Dve sobi

neopremljeni, oddam takoj za Bežigradom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14674. (s)

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE, ručvir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Prodamo

Namizna jabolka

kanada kupuje vsako količino po najvišji ceni trdka Artur Nachbar — Radeče pri Zidan. mostu.

Zimske športne srajce

v največji izbiri po najnižjih tovarniških cenah dobite pri »Kreko«, Tavčarjeva ul. 3. (i)

Ia orehi

Istošnji, vreča 50 kg, Din 245. Jedra Ia, bela, 5 kg 80 Din, Ia suhe slive, za boj 10 kg 62 Din, vreča 50 kg 230 Din, franko voznina — razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (i)

Za šolarje

vseh vrst obleke, pumparce, perilo itd. v največji izbiri dobite po ceni pri Preskerju. Sv. Petra cesta 14. (i)

Bajramov med

prodaja na debelo 12 Din čebelarstvo Bartolovič — Piškorevec. (i)

Šivalni stroj

pogrešljiv, nemški fabrikat, z okroglim čolnicom, ki tudi šitka, poceni napredaj. Nova trgovina, Tyrseva 36. (i)

MODNO VOLNENO BLAGO

za damske obleke in plašče

SVILA IN VSE DRUGO BLAGO

Velika izbira, nizke cene!

R. MIKLAUC

»pri škofu« LJUBLJANA Lingarjeva ulica Medarska ulica Pred škofijo

Poceni se prodaja

ca. 35.000 m² jelovih in smrekovih dreves, zrelih za sečo. Les gravitira na Dravo blizu Dravograda. Vprašati pismeno pod 44380 na Publicitas, Zagreb. (i)

Nogavice, rokavice

In pletenine vam nudim v veliki izbiri najugodnejše in najcenejše trdka Kari Prelog, Ljubljana, Zidovska ulica in Stari trg. (i)

Objave

V upravi »Slovenca« dvignite sledeče ponudbe:

Blizu Ljubljane 14069
Center 13529
Chemiker
Izurjen brusač 13034
Jesen 11715
Kjerkoli 14276
Ljubiteljica otrok 13453
Mirna stranka 13130
Obrt vpeljana 13906
Pošten 12918
Prednost 12738
Samovceznice 14421
September 11938
Stalna 12552
Stalna služba 12512
Stalno mesto 13977
Stedilnik 12003
Takošen nastop 12681
Trafika 13885
Ugodna prilika 13458
Velik sadovnjak 13139
Vinogradska točilnica 12440
Za hrano in stanovanje 13864
Zdravo dekle 13281
Zdravo dekle 13230

Galopne in kasaške dirke

priredi Kolo jahačev v zvezi z Jezdnim odsekom Ljubljanskega Sokola dne 11. oktobra na vojaškem vežbališču, ružine pri Ljubljani, — Začetek ob 14. uri.

Tinček in Tonček v Atlantidi

174.

Se bolj nazaj v pradavnino.

Zaradi strahovitega bliska, s katerim je Tinček pobil orjaške ptiče, se je utrgal oblak in začelo je liti kot iz škafa. Kmalu so bili vsi premočeni do kože. »Hitro na krov!« je zakričal Tonček. Stekli so, kolikor so jim dale noge k splavu, in so bili presrečni, ko so imeli streho nad seboj. Le kaj bi se bilo z njimi zgodilo, če bi bili brez nje? Ploha je bila tako grozna, da bi bili gotovo utonili...

Tinčku se je zahotelo novih pustolovščin in hitro je zasukal kazalec na skrivnostnem stroju. Zapiskalo je, zabučalo — in naši znanci so odpotovali v najtemnejše razdobje zgodovine. Pristali so na kamenitem otoku, kjer jih je z glasnim kruljenjem sprejela gosta truma pravih, živih prašičev. Našim trem dečkom se niti sanjalo ni, da jih pusi hočejo s svojim kruljenjem posvariti.

Globoko potrti sporočamo, da je naš srčno ljubljeni soprog, oče, stari oče, brat, tast in zet, gospod

Lunder Franc

višji davčni upravitelj v pokoju

danes, dne 5. oktobra 1936, previden s tolažili svete vere po dolgotrajnem trpljenju mirno v Gospodu zaspal.

Blagega pokojnika sprejmo na njegovi zadnji poti v sredo, dne 7. oktobra 1936 ob 15.30 iz drž. bolnišnice na pokopališče na Viču pri Ljubljani. — Maša zadušnica se bo brala v četrtek, 8. oktobra 1936 ob 8 zjutraj v cerkvi Mar. Oznanj. v Ljubljani. Ljubljana, dne 5. oktobra 1936.

Pepi Lunder roj. Skušek, soproga. Zdenka, Boris Dušan in Niko, otroci.

Alja Rahmanova:

Tovarna novega človeka

Roman.

Po skupni spovedi in petju nabožnih pesmi je stopil Pavel Maksimovič naprej, premeril zbrane z ostrim, prodirnim pogledom in pričel govoriti.

»Bil sem v mnogih mestih, trgih in vaseh, in povsod, kamor sem prišel, je bilo vse mrtvo. Moral sem najprej ljudem darovati življenje, jih poučiti v naši veri, seznaniti jih z našimi zakoni in jih iztrgati krempeljnim brezbožnikom, da sem mogel rešiti njihove duše pogina. Enemu naših starih prerokov je Bog nekoč govoril:

„Tu je prepad sveta. Potegni črto nad njim in se zidaj na njej moja hiša, da bom mogel kraljevati iz veka v vek.“

In tako sem prišel tudi jaz, postavil svoje noge v vrtinec brezboštva in postavil tempelj za svojega Gospoda. Ničesar se nisem bal. Oko se mi je bliskalo kot ogenj in iz srca so mi udarjali plameni ljubezni, zakaj Gospod je bil z menoj. Hotel sem ustvariti Bogu vrt v puščavi sveta in storil sem tako; obdelal sem ga in prikladal iz njegovih tal krasne sadove.

Prišel sem k ljudem, katerih srca so bila razjedena od nevere, in govoril sem jim:

Vaš nauk nima srčne toplote, temveč je nauk ledu, groba, smrti!

Sprva so se razjezili in me hoteli ubiti, a nisem se branil, ampak sem jih dalje poučeval. Veliko dni sem se postil, da bi našel moči za svojega duha, in končno sem zaznal, kako se dviga luč iz teme.

Trpeti sem hotel za svojo vero; nisem imel usmiljenja s samim seboj in nisem se bal smrti. Z veseljem

sem nosil oblačila sramote, zakaj moja duša je bila svobodna, nobenega trpljenja ni bilo v njej, le sama vera v resničnost Kristovega nauka. In ko so me vrgli v ječo, sem celó tam našel ljudi, katerih srca sem mogel napolnjevati z veseljem. Govoril sem jim in razumeli so, da ni nič strašnejšega od obupa. Govoril sem jim, in razumeli so, da ni nič krasnejšega od ljubezni, ki se žrtvuje za bližnjega. V celico, kjer so sedeli najbednejši tatovi in roparji, se je naselil mir božji:

Vsako noč je prišel k meni Kristus, me pogledal s svojimi blestečimi očmi in govoril:

„Poslal sem te, da rešiš duše tistih, ki propadajo. Trpeti moraš s tistimi, ki jih rešuješ. Tvoje zemeljsko življenje bo pot bolečine, toda nepopisna krasota čaka tebe in one, ki bodo šli za teboj!“

Stradal sem in zmrzoval in bičal svoje telo. In često sem obupaval in prosil svojega Gospoda:

O moj Bog in Gospod! Kdaj mi boš vendar moje bolečine odvzel?

Potem sem molil in v molitvi sem našel zopet moči. Prikazal se mi je Kristus Gospod in mi je govoril:

„Dragulj si, ki sem ga dolgo iskal. Sedaj sem ga našel in ga vrgel na zemljo, da bi postal blesteč tempelj v temnem morju nevere!“

Eden naših starih pridigarjev je nekoč rekel:

„Prišel bo čas, ko ljudje ne bodo več častili duhovnikov in bodo zapuščali cerkve. Prihajali bodo shode ter na njih sramotili Boga in tiste, ki vanj verujejo. Vsi bodo Boga zatajili, le mi, ljudje božji, bomo ostali zvesti Kristusu. Zalili nas bodo, poniževali, mučili in ubijali; mi pa bomo vero rešili!“

Saj veste, bratje moji, kaj vam je storiti! Kristus je naša vera in mi jo bomo rešili! Nobeno trpljenje, nobene grožnje nas ne bodo omajale, zakaj naša vera je

trdna! Naši očetje so dvajset let sedeli v ječi, pa niso izdali svoje vere; in tudi mi bomo ostali trdni, četudi nas trpinčijo. Toda mi odpuščamo svojim sovražnikom, karkoli nam tudi store. Nauk Kristusa je kakor sončna toplota. Vseposvoda prinaša življenje, vse ogreva in prenavlja. Vsi ljudje naj bodo bratje v Kristusu, on je resnica, v kateri se morajo združiti vsi narodi. Saj vendar ne smejo vladati med njimi sovraštvo, zalezovanje in vojna! Če bi hoteli vsi ljudje spoznati Krista, bi ne bilo na zemlji nobene nesreče in nobenega trpljenja, zakaj v njem je mir in pokoj!

In sedaj, v tem strašnem času, je naša dolžnost, da ohranimo vero v Kristusa in jo izročimo svojim otrokom. Ne bomo se sedaj prepirali za to, kdo bolje razume besedo Kristusovo; sedaj gre za to, da smo kristjani!

Kako lahko je bilo prej biti kristjan! Danes pa se to pravi, imeti pogum. In k temu pogumu vas kličem vse: iztrgajte zlobo iz vaših src, ne grešite več, nehaite sovražiti ljudi, ki so druge vere, bodite vsi bratje, kakor je to hotel Kristus!

Poslušajte Krista, kadar vam govori! In njegov glas morate slišati, saj ima v vaših srcih priprošnjika — vest! Ona vas sili k dobremu in strogo obsoja vse slabo. Kakor črv je v vaših dušah, ki izgleda vse, kar je gnilega, da lahko dobro bolje uspeva. Ako pa vest zaspi, jo je treba zbuditi. Treba jo je čuvati in obvarovati, zakaj ona je del Boga, bivačočega v našem srcu.

In h koncu vam povem še besedo, ki sem jo slišal od enega naših starih pridigarjev. Potoval je z menoj nekoč iz vasi v vas. Pot je bila dolga, snežiti je začelo in nastal je vihar. Po vsem telesu sem trepetal od lakote in zazdelo se mi je, da bi za en sam sončni žarek dovolil razsekati svoje telo. Moj učitelj pa je stopal poleg mene in govoril: